

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:
Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

VIDÉKEN:
Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyesült
vadász palotájában.

TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, szeptember 24.

Nincs oláh a Vulkán-szorosban.

Nagyszebennél visszavert táma-
lások. — Csendesül az orosz of-
fenziva.)

Budapest, szeptember 23. (Hivatalos.)
A főhadiszállás jelenti:

Keleti haretér:

Románia elleni harcuvonal:

A Vulkán-szoroszt az ellenségtől meg-
szilítottuk. Nagyszebennél két román
adosztály támadását visszavertük. Ez
alkalommal 3 tisztet és 526 főnyi le-
génységet elfogtunk. Holzmánytól délre
biztosító csapatainkat az ellenség
kissé visszaszorította.

Károly főherceg lovassági tábornok
arcvonala:

Hármas országhatár szöglet, Dor-
nawatrától délre román osztagokat el-
lentámadással visszavetettünk. Máskü-
lönben csak a lucsanai ménteleptől
délnyugatra és a Ludowa vidékén
folyt erősebb küzdelem.

Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadsergének harcvonala:

Böhm-Ermolli vezérezredes hadse-
regének területéről utólag még azt je-
lentik, hogy szeptember 19-én egy
osztrák-magyar harc-repülő két ellen-
séges repülőgépet lelőtt. Terstyánszky
vezérezredes hadsergénél ágyutüztől
eltekintve tegnap délelőtt óta szünet-
tel a harc.

Olasz haretér:

A Karszt fensíkon az ellenség több
közeledési kísérletét visszavertük. A
Dolomit harcuvonalon az ellenségnek a
Montesief lejtőjén levő állásaink el-
len intézett éjjeli támadását meghe-
sítettük. Arzierótól északra csapataink ma
reggel levegőbe röptették az olaszok
által július 24-én elfoglalt Monte-Clenone
eszesor és ez alkalommal 13 tisztet és
378 főnyi légénységet elfogtak. Egy el-
lenséges tengeri repülőgépra Bunta
Salvora (Pirenotól délnyugatra) ered-
ménytelenül dobott le bombákat.

Délkeleti haretér:

A cs. és kir. csapatoknál nem tör-
tént lényegesebb esemény. — Hüfer
altábornagy, a vezérkari főnök he-
lyettese.

Filipescu tanácsa.

Ki ne ismerné Filipescu urat! Az
oláh zsibvásár kikiáltóját, a hazug
szavak zsonglőrjét, az utcai csócselék
humoristáját, részeg diákok vezető
kortesét?

Ki ne emlékeznék arra, hogy nem-
régén odaállott a Mihály vajda szobra
elő s rámutatva az Erdély felé tekintő
bronz alakra, így aposztrofálta hall-
gatóságát:

— Arra nézzetek, hol rabigában
sinylődő testvéreitek élnek a Kárpá-
tokon túl. E fenséges arc is arra te-
kint. Halljátok-e onnan a román
anyák és gyermekek sirását s a meg-
korbácsolt testvérek nyögését? A ti
utatok arra vezet...

Nem tudjuk, hogy a bukaresti utca
ittas gyermekei hallották a magyar-
román nyögését, de azt bizonyosan
tudjuk, hogy Filipescu beszédének
meg lett az eredménye: a gyülelész
had szótfogadott az utca királyának s
Erdély felé vette az útját. Jött, lopva,
surrannva, fekete éjszakákon, hogy ál-
mában lephesse meg a bizakodó ma-
gyart. Sikerült is betörnie az ajtón,
mert nem volt otthon a gazda. A si-
valkodó gyenge asszony népnek s a
megriasztott apró gyermekeknek el-
kellett futniok a mord tekintetű esa-
vargó elől, aki belfeküdt sáros láb-
bal a puhapárnás ágyba s letördelte a
kis ablakok muskátli virágát.

Igy garázdálkodott a rabló! De
nem sokáig. Hazajött a gazda. Nem is
egyedül jött, a sógorral érkezett. A
kert felől jöttek: Magyarország irá-
nyából. Két jó husángfát metszettek
a kerti eserjékről: aztán be a házba...

Bömbölés, ordítás hangzik ki a
házból, nehéz ütegeknek hangos pu-
fogása. Hátrál az oláh az ablaknak,
de ott a bolgár szomszéd várja éles
baltafokkal, szalad az ajtónak, ott jó
székely füttykös veri fejébe a magyar
igazságot, a fal felől pedig a sógor
husángja tapogatja meg az oláh olda-
lokat.

Filipescu vezér messziről szemléli
ezt a veszedelmet! Nosza, pennát ra-
gad s levelet ír gyorsan a megvert
oláhnak: — Ne hadd magad frátye
olyan soká ütni. Minek neked ez a
komisz Erdélyország, ahol ilyen kuruc-
gorombán fogadnak? Hadd ott a ma-
gyart is, a németet is, ugorj az ablak-
nak: ott a bolgár áll csak. Mégis csak
jobb lesz, ha nem három oldalról,
hanem csak a szebbik feledről pü-
fölnék!

Ilyen kétféleképen tud beszélni ez
a Filipescu mester — ha „muszáj!” (c)

Elanyhult az orosz támadás a Kárpátokban.

Oláhok tetemes véres vesztesége
Nagyszebennél. — Ujra megin-
dult a Somme-csata. — Dobrud-
zsában visszavert oláh előre-
törés.

Berlin, szeptember 23. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati haretér:

Rupprecht bajor trónörökös vezértá-
bornagy arcvonala:

A Sommetól északra a csata újra
megindult. Franciák az ágyutüz tar-
tós fokozása után megtámadták a
Combles—rancourti vonalat. Nem ér-
tek el eredményt. Ep oly kevéssé,
mint az angolok, akik Courceletnél
kisérelték meg az előretörést. Utólag
jelentik, hogy a szeptember 22-re vir-
radó éjjel a Mauquett majornál és
Courceletnél az angolok részlet táma-
dásait visszavertük. A Sommetól
északra levő hareban tizenegy ellen-
séges repülőgépet lelőttünk.

Keleti haretér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy
hadcsoportja:

Korynicánál erős orosz támadások
meghúsultak.

Károly főherceg lovassági tábornok
hadsergének harcvonala:

A Kárpátoktól északra nincs vál-
tozás. A Kárpátokban a harc ellanyhult.
Az ellenség egyes előretöréssel ered-
ménytelenek maradtak.

Erdélyi haretér:

Nagyszeben mindkét oldalán körülbe-
lül két román hadosztály támadott. Eze-
ket biztosító osztagaink, a románok
igen tetemes véres veszteséggel mellett,
visszaverték. Elentámadásaink alkalmá-
ból 3 tisztet és 526 főnyi légénységet
elfogtunk. A Szentjános hegynél ör-
állításainkat éjjel visszavontuk. A Vul-
kán szorosát elfoglaltuk és az ellenség
visszafoglalási kísérleteivel szemben
megtartottuk.

Balkán hadszintér:

Mackensen vezértábornagy hadcsop-
ortja:

A Dobrudzsában a románok előretö-
réseit a Dana közelében és Topraisartól
délnyugatra visszavertük.

Macedóniai hadszintér:

Eredménytelen ellenséges támadási
kísérletek és helyenként élénk tüzer-
ségi tevékenység. Belasica pianinától
délre a Krusa bálkánig terjedő területet
kiürítette az ellenség. Laidnáról, első
főszállás-mester. (Miniszterelnökség sa-
jtóosztálya.)

„Csak üzlet a háboru.”

(Franciaország elvézése. — A párisi kamara izgalmas ülése.)

— Távirati tudósítás. —

Genf. A mai párisi lapok hasábjainak leg-
többjét a párisi kamarában lezajlott békevitá-
nak szentelik. Ez a vita gazdag volt, izgalmas
és színpadias jelenetekben. (Az Aradi Köz-
löny már jelentette, hogy Briandnak a vita
folyamán elhangzott beszédét plakatirozta a
kamara. A szerk.) Franciaország óriási ember-
veszteségei, amelyek a hadügyi és külügyi bi-
zottságok tárgyalásainak állandó témája, a
képviselőket is rendkívül izgalomban tartja és
ennek adott kifejezést Roux-Costadau képvi-
selő a nevezetes ülésen.

— Suttogva és sokat sejtetve beszélnek ar-
ról a krízisről, amely bennünket emberanya-
gunk pusztulásával fenyeget, de a cenzura
eltitja, hogy írjon róla a sajtó — mondotta.
Fel akarom azonban használni képviselői szó-
lásszabadságomat és erről a kérdéstről írott egyik
cikket fel fogom olvasni a kamarának. A
legfontosabb, hogy a kormánynak gondja le-
gyen arra, hogy Franciaország ne legyen halá-
los beteg, amikor a békekongresszusra kell neki
mennie. Ma, amikor a kormány ismét óriási
pénzáldozatot kér tőlünk, arról van szó, hogy
tudjuk, hogy vajjon a hullahegyek nem emel-
kednek-e az égig. (Óriási zaj, nyugtalanság.)
Franciaország elérkezett erejének végéhez, ki-
adott hatvan milliárdot és ötmillió emberrel
többet állított ki. De eljutunk mi még a
százmilliárdhoz is, mi vagyunk az entente
egyetlen nemzete, a mely a negyvetöt
évesnél idősebbeket is tűzbe küldte. Meg kell
követelnünk tábornokainktól, hogy ne pazarol-
ják el az emberek életét. Ez a háboru mély
rendet vágott a parasztság soraiban. A paraszt
osztálynak nincs szerencséje. Tétlenül nézzük
a tragikus pusztulását. Franciaországban nincs
már paraszt. Köztük nem volt rejtőző, vagy
municációs munkás. Ami engem nyugtalanít, az
az, hogy a gallusok országa pusztaság lesz.
Szemükbe kell nézni a dolgoknak és mint a
miniszterelnök maga mondotta, nem szabad
hazug optimizmus által elámitatni magunkat.

Ez a beszéd készítette Briand-t felszóla-
lásra és mint ismeretes, óriási tetszés közt be-
szélt. különösen az tetszett a kamarának, hogy
Oroszországot vette védelmébe és bemutatta
azokat a rettenetes veszteségeket, amiket szen-
vedett.

Roux-Costadau még egyszer szólásra emel-
kedett. Én nem tartozom semmilyen klikkhez,
sem az internacionáléhoz — mondotta, de azt
követelem szövetségeseinktől, akik még nem
hoztak elég áldozatot, hogy foglalják el helyü-
ket a fronton. **Ismétlem, hogy a mi áldozataink
következtében a francia faj kipusztult.** Az önök
hazafiságára apellálok s kérem mentse meg
fajukat. Én akarom a győzelmet, de nem a
győzelmet a temetőben. Franciaország élni
akar. Az oroszok mindössze egy pár dandárt
küldtek nekünk. Azt követelem a miniszterel-
nöktől, hogy Angliától kérjen három-négy mil-
lió katonát. Ezen feltétel alatt megszavazom a
költségvetést és megszavazom még a következő
két negyed évre is. De ha ennek az időnek a
leletével még nem lesz vége ennek a vérfürdő-
nek, akkor én magamévá teszem a szocialisták
által sutba dobott jelszót és azt fogom mondani,
hogy egyetlen suot sem, egyetlen embert sem.
Kijelentem, hogy Briand politikája mellett a
háborunak még három évig kell tartani.

Millefoye képviselő a kormány álláspont-
ját védte és azt mondta, hogy addig nem lesz
vége a háborunak, míg a francia határokon át
nem tudnak nézni a szomszédba.

— Ez az ezeréves háboru — kiáltotta Raf-
fin-Dugens.

— Semmi köze hozzá, hisz maga nincs
ott — kiáltják a kormánypárttól.

Brizon képviselő óriási zaj közepette be-
szél és a következőket mondotta: — **Békét
kell kötnünk. A háboru csak üzlet. Megkö-
vetelem a miniszterelnöktől, aki a háborut
teljesen üzletszerűen fogta fel, hogy mielőbb
kezdje meg a béketárgyalásokat, mert nem
akarunk több milliárdot az örvénybe dobni és
nem akarjuk a francia katonákat a halálba
kergetni.**

Briand ismét szólásra emelkedik és be-
széde azzal a kijelentéssel érte el csuespontját:
**Önök azt mondják nekünk, hogy mi kezd-
jünk béketárgyalásokat? Soha!** A képviselők
felugráltak helyeikről és percekig tapsoltak. —
Franciaország elvéreztetik, az igaz, de már
is a homlokán ragyog a dicsőség koronája, amely
holnap a győzelemtől fényesen fog tűntökölni.
Ujabb tapsok jutalmazták ezt a frázist. Soha
sem lesz béke győzelem nélkül, fejezte be a
miniszterelnök óriási óvációk közt a beszédjét.
Ezután elhatározták, hogy a beszédet plakati-
roztatják.

Hős „Almos” haditettei.

— Turnseverin és Verciorova
bombázása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Dunai flotillánk ismét erdejét aratja a ba-
bérnak. Amit Szerbia elfoglalásakor tett, az a
történelem legszebb eseményei közé tartozik.
Az oláh betörés első pillanata óta ismét élénk
részt vesz az ellenség tevékenységének meg-
bénításában. Petrozsény felszabadtításában is
közreműködött, mert állandóan nyugtalanítja az
oláh front balszárnyát úgy, hogy az Orsovánál
betört oszlop semmiféle segítséget nem nyúj-
thatott a Petrozsénynél megvert oláh csapa-
toknak.

Különösen az „Almos” monitor hősiessége
az, amely az oláh háboru első órája óta a leg-
nagyobb elismerésre méltó. A hadihajón járt
újságíróknak Strudhoff fregattkapitány maga
a következőképp mondotta el a hős hajó első
szereplését:

— Az ominózus augusztus 27-én az „Al-
mos” Kladovo bolgár kikötőben állott Turn-
severin oláh várossal szemben. Ejjel 11 óra-
kor tudtam meg — mondotta a parancsnok —
hogy Románia nekünk hadat üzent. Már dél-
után nagy élénkséget vettem észre a turnse-
verini kikötőben. A magántársaságok hajóinak
személyzetét, a mi alattvalóinkat, összeszedték
és hajóikra internálták.

— Az „Almos” legénységére nehéz órák
vártak. Tisztában voltam a helyzettel. Orsová-
tól nyugatra akarok kerülni, akkór 22 kilomé-
tert kell az oláh parton megtennem. Ez könnyen
a hajóm utolsó útjává lehetett volna,
mert az oláh Dunapart sűrűn meg volt rakva
ágyakkal. Arra határoztam el magamat, hogy
megteszem ezt az utat, még ha a hajó életébe
kerülne is, legalább hadd ismerjék meg az oláhok
a császári és királyi haditengerészet csa-
pásait.

— Augusztus 28-án reggel 5 órakor az
„Almos” felszedte horgonyát, de nem indult
meg Orsova, hanem az ellenkező irányban,
Turnseverin felé. **Egynegyed hatkor eldőrdült
az első ágyu és a turnseverini villamosmű
megkapta az első gránát telitalálatot.** A hajónk
az oláh város kikötője közelébe dolgozta ma-
gát és állandóan bombázta a katonai objektu-
mokat, hajókat, uszályokat és az elevátort. A
bombázás eredménye leírhatatlan. Egy óra
hosszat egyik gránát a másik után hullt Turn-

severinre és az oláhok gyalogsági tüzzel akar-
ták a hadihajót elkergetni. A golyók természe-
tesen hatástalanul pattantak vissza a páncél-
ről. A Sminó-művek rövid idő alatt a víz alatt
állnak és az „Almos” folytatja útját felfelé a
Dunán, a Vaskapu felé. Ekkor került ellensé-
ges ágyutűzbe. Gurabbjól lőtt bennünket az
oláh tüzérség, de minden erőlködése hiábavaló
volt, nem sikerült a hadihajót fenékebe furni.

— Most jöttek azonban a legnehezebb pil-
lanatok. Gurabajtól egész a Vaskapu esatorná-
jának bejáratáig a szorongatott hajónak köz-
vetlen az ellenséges parton kell usznia. Órák
hosszat tartott a srapszeleső, de ezek a golyók
sem tudtak mély sebet ejteni a hajó testén.
Csak a páncélzat viseli a nyomát ennek a
tüzelésnek.

— A Vaskapu előtt, ahol a Dunacsatorna
teljesen megszűkül, a hajónak teljes gőzzel
kell áttörnie. A teljes szénrakodmány meg-
nehezíti a legnagyobb gyorsaság kifejtését,
ezért kiadtam a parancsot, hogy minden feles-
leges szenet hajítsanak a vízbe. A legénység
emberföltitit végzett. A matrózok felcipeltek a
szenet a kamrából és a hőség oly türelmetlen,
hogy néhány emberem ennek és a túlfeszített
munkának következtében elájult. Minden pilla-
nat egy esztendőnek tetszik. A hajó folyton
könnyebb és könnyebb lesz és mikor már 25
tonna szén a vízbe került, az „Almos” teljes
gőzzel uszhatik Ada-Kaleh irányába. Az oláhok
állandóan lötték a hajót, de minden tö-
rekvésük hiába való volt. Az „Almos” bombái
Verciorovára is elvitték a mi üdvözetünket.
Reggel 9 órakor végre eléri a hős hajó Or-
sovát.

Az „Almos” ezen az úton 460 gránát- és
3200 gépfegyver lövést tett. Orsovánál fedez-
tük a mentési munkálatokat és harcba léptünk
a Tuffás feletti magaslaton álló ellenséggel.
Leadtunk még 154 gránátot és az oláhok vé-
res fejjel vonultak vissza. A hajó a Kazán-
szoros felé indult, hogy új akcióra készüljön.
Nem ez volt a hajónak az első hőstette. Mi-
kor bevonultunk Szerbiába, az Almos fedezte
a 11. bajor hadosztály átkelését.

TANÜGY.

(—) **Menekültek gyermekének szakokta-
tása.** Közhirre teszik, hogy a brassói állami
faipari-, székelyudvarhelyi agyagipari és nagy-
disznói szövüipari szakiskolák elmenekült ta-
nulóinak oktatásáról gondoskodás fog történni,
miért is felhívják az érdekelteket, hogy
tartózkodási helyüket az újpesti állami faipari
szakiskola igazgatóságához levélben jelent-
sék be.

(—) **Az állami gyakorló elemi népiskola a
tanítást szeptember hó 25-én, hétfőn újból
megkezdi.** Helyisége a Beresényi Miklós-utca
10. száma alatt lévő kisdudóvó egyik terme. Az
igazgatóság.

(—) **Az aradvárosi női felső kereskedelmi
iskolában az alsó és középső osztályok javi-
tó-vizsgálatai szeptember hó 26-án tartatnak.**
A szeptemberi beírások 27., 28. és 29-én lesz-
nek délután 3—4-ig a fiú felső kereskedelmi
iskola igazgató irodájában. Az előadások kez-
detét később fogja közhirre tenni az igazga-
tóság.

(—) **Az aradvárosi fiú felső kereskedelmi
iskolában a szóbeli érettségi vizsgálatok szeptem-
ber 25-én délelőtt lesznek.** Az alsó és kö-
zépső osztályok javító vizsgálatai szeptember
26-án tartatnak. A szeptemberi beírások f. hó
27., 28. és 29-én lesznek délelőtt 8—10-ig a
fiú felső kereskedelmi iskola igazgatói irodá-
jában. Az előadások kezdetét később fogja köz-
hirre tenni az igazgatóság.

Rövidesen szemet szállít Petrozsény.

— Távirati tudósítás. —

Petrozsényből jelentik: Csapataink Staabe német tábornok vezetése alatt szeptember hó 16-án kezdték meg az oláhok visszaszorítását. Az oláhok jelentékeny csapatokkal védtek elfoglalt pozíciójukat. Körülbelül négy ezred gyalogság volt a magaslatokon elhelyezve s ezeket sok gépfegyverük s igen nagy számú beépített ágyukok tette nehezen hozzáférhetővé. Részünkről magyar honvédség, hajor csapatosság és német tüzéréség vett részt az ütközetben. Az oláhok jól megerősítették állásukat, csapataink azonban olyan lendülettel támadták, hogy a harmadik nap reggelén az oláhok nagy veszteségek után kénytelenek voltak feladni állásaikat és futásban keresni menedéket. Az oláhok visszavonulása nagyon fejtellenül, valósággal pánikszzerűen történt. Rohamozó csapataink támadó erejét nem tudták elviseelni s egészen a határig egyetlen helyen sem tudtak megállni. Fejvesztetten futottak, csak a Vulkán szorosát környező magaslatokon — honnan csapa-

pataink szüntén ózavarták már őket — tudtak megállni. Megszálltuk a szoros kijáratát védő magaslatokat.

A bányák kivétel nélkül, sértetlenek maradtak. Nem volt sem idejük, sem módjuk, hogy a bányák lényeges részében komolyabb kárt tehessenek. A társulatok élelmitárát az oláhok kifosztották, a tisztviselők lakását kirabolták. Lovették a gépek hajtószíjait, kivágták a kaszinó karosszékeiből a bőrt s boeskort csináltak maguknak abból azok, akik lábbei nélkül jöttek hazulról. Lovágták az elmenekült lakosság marháit. Teljesen sértetlen a saigótarjáni üzem óriási villamostelepe, ugyanez a helyzet az állami bányákban: Lúpönyben, az Urikány-, Zsilvölgy bányákban. Rablás, fosztogatás mindenütt történt, azonban a bányagépházak felszerelése a legnagyobb részben érintetlen. Az alagutak nem pusztultak el, úgy, hogy nagyon rövid időn belül megkezdhetik a szén-szállításokat.

Minden aradi középiskola kapott helyet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A hadvezetőség legutóbbi iskolahelyiség rekvirálása nagyon nehéz feladat elé állította úgy az aradi iskolák igazgatóit, mint Arad város tanügyi vezetőségét. A háború első napjától fogva tanügyi célokra alkalmatlan épületekben folyt a tanítás s különösen az aradi középiskolák szenvedtek e tekintetben a legtöbbet. A körületekinté igazgatóknak és fáradhatatlan tanároknak köszönhető csupán, hogy ezek az iskolák kellő eredményt tudtak elérni a mostoha viszonyok között is. A legutóbbi iskolaépület rekquiráció nem csak váratlanul érte az iskolák vezetőségét, de egyszersmind az elé a gond elé állította, hogy Aradon az iskolák céljaira megfelelő épületeket, helyiségeket találni nem fognak. A város kulturális ügyeinek vezetőségét dicséri, hogy mégis el tudta helyezni az aradi középiskolákat, sőt az elemi iskolák felső osztályait is.

Be kell vallanunk, hogy a kijelölt helyiségek csak szükségképen fogadhatók el iskolai célokra s az iskolák mostoha állapotán voltaképpen nem segítenek, mert az iskolákban délelőtt és délután is kénytelenek lesznek előadást tartani, ez pedig a tanárok és a tanulók munkáját egyaránt nehezíti s az eredményt kétségessé.

Mindazonáltal ezt a megoldást is hálásan kell fogadni az iskolák vezetőségének s minden tanítató szülő s tanferfiu köszönettel tartozik a nagy fáradságot igénylő munkáért Arad város polgármesterének és kultúrta-ncosának.

Az iskolák elhelyezése a következőképen történt:

A királyi főgimnázium a szentpétertéri községi elemi fiúiskola öt tantermét és az „A. V. T. E.” konviktusának egy termét kapta.

Az állami főreáliskolát a kulturpalota suterainjében négy és a női suterainjében két tanteremben helyezték el.

A felsőkereskedelmi iskola részére a Csutora-utcai állami elemi iskola négy tantermét foglalták le.

A női felső kereskedelmi iskola részére a Casinótól átengedett két és az aradi Lloyd társulattól átengedett egy termét jelölték ki.

Az állami fa- és fémipari szakiskolát egész napi tanításra a Kapa-utcai leányiskolának egy termében helyezték el.

A Kazinczy-utcai polgári fiúiskola nyolc osztálya részére az Illés-utcai községi elemi fiúiskola öt termét adták át.

A Fereny-téri polgári fiúiskola hat osztálya részére az ujtalepi fiúiskolában három termet jelölték ki.

A polgári leányiskola részére a városi árvaház hat termét adták át. Továbbá:

Az állami tanítóképző gyakorló iskolája részére a Beresényi-utcai ovoda egy termét,

A Kazinczy-utcai elemi fiúiskola III. és IV. osztálya részére egész napi tanítás idejére a Kapa-utcai leányiskolának két termét, az I. és II. osztályok részére (főnap tanítással) a kulturpalota suterainjének egy termét.

A szentpétertéri községi elemi iskola I. és II. osztályai részére a kulturpalota suterainjének egy termét, a III. és IV. osztályok részére a Kapa-utcai iskola egy termét,

A Kossuth-utcai elemi iskola I. és II. osztályai részére a Kasza-utcai ovoda egy termét, a III. és IV. osztály részére a Mihály-utcai állami elemi iskola egy osztályát.

Az ujtalepi fiúiskola III. és IV. osztálya részére saját épületének egy termét.

Az Illés-utcai községi elemi iskola I.—IV. osztályai részére (főnap tanítással) saját épületének két termét, ugyanott az V. és VI. osztályok részére egész napi tanításra egy termet,

A Fűrj-utcai állami elemi iskola I. és II. osztálya részére a Beresényi-utcai ovodának egy termét, a III. és IV. osztály részére, egész napi tanításra ugyanott, egy termet.

A Csutora-utcai állami elemi iskola I.—IV. osztályai részére a Csutora-utcai ovodának két termét, az V.—VI. osztályok részére egész napi tanítás mellett saját épületének egy termét.

A Gizella-utcai állami elemi iskola III. és IV. osztályai részére az ujtalepi községi fiúiskolának egy termét.

A Weitzer-utcai községi elemi leányiskola IV. és V. osztályai részére a kulturpalota földszinti kistermét, a VI. osztály részére pedig a városi árvaháznak egy termét jelölték ki.

E beosztás szerint az aradi összes fiú és leány közép fokú iskolákban, valamint az összes elemi fiú és a leány elemi iskolák 4. 5. 6. osztályaiban megkezdődik a tanítás folyó évi október hó 2-án, de kívánatos volna, hogy az iskolák megnyitása október 9-ig halasztást szenvedjen, mert most folynak a szüreti man-

kálatok s a szülők nagyrésze a hiányzó munkaszervek pótlására kénytelen gyermekét is felhasználni. Ha a tanítás eddig szünetelt, úgy véljük, ez a hét — amelybe különben a legnagyobb izraelita ünnepek egyrésze is belesik — nem fogja a tanítás eredményét kockára tenni.

Filipescunak már nem kell az erdélyi zsákmány.

— Távirati tudósítás. —

Stockholm. A Novoje Vremjának jelentik Bukarestből: Konstanza oláh hadikikötő a legutóbbi hadműveletek folytán fenyegetve van. A flotta már elhagyta a kikötőt és a Duna torkolatához vonult vissza. A hadihajók ennek ellenére is, ha szükség lenne, akkor a tengerről részt vehetnének a harcban. A városból nagy gabonamennyiséget vittek el, de kérdéses, hogy az elegendő szállítási eszközök hiányában elvihetik-e mind, ami csak a városban fel van halmozva. Még azt sem lehet biztosan tudni, hogy vajon a Traján sánc védvonalát tarthatják-e az oláhok. Az Epeóban Filipescu rámutat a Dobrudzsában harcoló oláhok izolálásának növekedő veszélyére. Majd megtámadja a hadvezetőséget, mert Dobrudzsa Romániának oly fontos, hogy semmi rendszabályt nem lett volna szabad elmulasztani, hogy a bolgár betörés meg ne történhessék. Dobrudzsában az oláh hadseregnek hírneve forog kockán.

Végül kijelenti olkkében, hogy esetleg célszerű lenne, ha az erdélyi zsákmányt kiengedné a hadvezetőség a kezébe, hogy legalább Románia hátát biztosítsák.

Zürich. A Tagesanzeigernek jelentik Pétervárról: A románok a dobudzsai kiűritést tovább folytatják, az előkészített, megerősített vonalak mögött, amiből az derül ki, hogy nem nagyon számítanak tartós ellenállásra a Dobrudzsában.

Genf. A Timesnek jelentik az oláh főhadiszállásról: Az oroszok és az oláhok a Dobrudzsában állandóan friss megerősítéseket kapnak viszont Erdélyben az osztrák-magyar csapatokat is megerősítették.

Amsterdam. Londonból jelentik: Szentpétervári hírek szerint a cár elnökletével haditanács volt, melyen több tábornagy elbocsajtását határozta el, miután a tábornokok nem tudták keresztülvinni több, Romániába szánt tartalék hadtestnek idejekorán történő felállítását.

Kopenhága. A Moszkovszki Golosi arról értesül, hogy Szojancsovskij tábornokot, a dobudzsai haderők főparancsnokát elmozdították állásától. Ratko Dimitriev ezzel az ügygel kapcsolatosan megjelent a cárnál a főhadiszálláson. A hazatérő tábornok az oroszok szerint tökéletesen ismeri a bolgárok harcmodorát és így ő a legalkalmasabb a fővezérnek.

Szofia. A dobudzsai harcok kedvezően kezdenek kialakulni s a helyzet igen reményteljes. Az entente csapatok heves támadását Florina, valamint a Kajmakalan csúcsa ellen véresen visszaverték. Az oroszok és a szerbek súlyos veszteségeket szenvedtek és a hetvenötödik francia gyalogezred, amely itt igen bátran harcolt teljesen megsemmisült.

Bukovinai frontunk áttörhetetlen.

— Távirati tudósítás. —

Julius Weber, a Berliner Tageblatt haditudósítója az orosz frontról jövet, az erdélyi főhadiszállásra utazott. Egy magyar újságírónak mondotta el, hogy mit látott az orosz fronton:

— Kétségtelen, hogy Dornavatrán nehéz a helyzet. Ezt nem lehet eltagadni. Dornavatrától délre ugyanis Gura Nogrínél a front Bukovina földrajzi fekvése folytán román területbe ékelődik és az itt összpontosított erős orosz-román csapatoknak az a főcéljuk, hogy arevonalunkat áttörjék és visszanyomják, hogy ezzel őket verjenek csapataink frontvonalaiba.

Eddig azonban minden ezirányu törekvésük meghiúsult. Bár állandóan elkeseredetten támadnak, a vitéz magyar és német csapatok mindig visszaverik őket. Hogy pedig támadásaik ezután sem járhatnak sikerrel, arra garancia az a felkészültség, amelyvel a határt védő csapataink állandóan várják és visszaverik a támadásokat.

Az oroszok legfőként az Erdős-Kárpátokban igyekeznek sikereket elérni. Itt legnagyobb erőfeszítéseiket a Capul hegy ellen irányítják. A Capul ugyanis, ha valamelyik harcólól teljes birtokában tartja, igen fontos pozíció, mert ennek a hegyesopornak a birtoka biztosítja az uralmat Dornavatra és Kirlibaba fölött is.

Az oroszok ezirányu terveit azonban hadvezetőségünk ellenintézkedései megfelelően keresztették, úgy, hogy a Capul elfoglalásának veszélye ma már teljesen elhárítottnak tekinthető.

Egyik legnagyobb támadásukat az elmúlt szombaton intézték az oroszok a Capul ellen. Ezt a támadást alkalmam volt magyar és német tiszték társaságában végig nézni.

Az oroszok a Capullal szomszédos Tatárkahegyrről indították meg támadásukat. Pénteken, szeptember 15-én délután 3 órakor kezdtek meg az ágyutüzet, amely szünetelés nélkül tartott 16-án, szombaton reggel 9 óráig. Szombaton reggel 9 órakor a két hegy közötti szakadékból rohamra indult a Capul ellen a 409., 410., 411. és 412., tehát összesen négy orosz gyalogezred. Restenetes volt az a pusztítás, melyet ágyúink a hegy ellen rohamozó orosz ezredek soraiban végeztek. A reggel 9 órakor megkezdett orosz rohamok délután 1 órára véget értek. *E 4 óra alatt 5000 orosz halott feküdt a két hegy közötti szakadékban anélkül, hogy egy lépésnyi tért is nyertek volna Capulon.*

Egészen közéről láttam a harcokat és őszinte meggyőződéssel mondhatom, hogy a dornavatrai támadásoktól nincs miért tartani, ott az ellenség nem érhet el eredményt, bármilyen erőfeszítést fejt is ki. *Nem rosszabb a helyzet a Tatár hegynél sem.*

Imen a katonaság eltávolította a polgári lakosságot, mert minden talpalattnyi helyre a katonaságnak van szüksége. Az oroszok itt is óriási erőfeszítéseket tettek, különösen abban az irányban, hogy a Tatár-szoroson átjussanak. Miután itt is meghiúsult minden kísérletük és emberanyagban óriási veszteségeket szenvedtek, most teljesen új gárdaezredek küldtek erre a harcra.

A gárdaezredek szeptember 3-tól szeptember 9-ig állottak először harcban, de ezek sem voltak képesek frontunkat áttörni, hanem súlyos veszteségekkel vonultak vissza.

A katonai körök véleménye az, hogy az oroszok kárpáti offenzívája már nem tart-

hat sokká. Az oroszoknak nincs kedvük még egy telet tölteni a Kárpátokban.

Ha október közepéig sikerül az oroszok offenzíváját ezen a vonalon feltartóztatni, akkor ők maguktól fognak visszavonulni, mert még nem felejtették el az 1914-iki kárpáti tél borzalmaikat.

A kezünkre került orosz foglyoknál megtalálták Lessiczky orosz tábornok kiáltványát, amelyben buzdítja az orosz katonákat, hogy most az egyszer még feszítsék meg minden erejüket, mert ennek az utolsó kísérletnek a sikerétől függ, hogy a háboru kinek a javára fog eldőlni.

Felvonult erőink garantálják azt, hogy az oroszoknak ez az utolsó kísérlete nem az ő javukra dönti el a háborut.

Take Jonescu emlékirata Aehrenthal grófról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Take Jonescu-nak, a román háborus párt vezetőjének még arra is van ideje, hogy memoárokat írjon, visszaemlékezéseket osztrák és magyar államférfiakkal folytatott beszélgetéseiről, melyeket persze úgy ad vissza, hogy a saját nagysága és bölcsessége mennél jobban kitűnjék.

Miután sokat írt Büntfy Dezső miniszterelnökkel folytatott tanácskozásairól, most a *La Roumaine* és *Actiunea* című lapokban a monarchia volt külügyminiszteréről, Aehrenthal grófról emlékszik meg, akit Beust óta a legtehetségesebb osztrák-magyar külügyminiszternek mond.

— Hibái azonban — írja — épen olyan nagyok voltak, mint erényei. Tulzás nélkül mondhatom, hogy a mostani világháborúnak ő a szellemi szerzője. A monarchia 1866-tól óvatos, rezervált politikát folytatott egész addig, míg gróf Aehrenthal jött, akinek komoly meggyőződése volt, hogy Ausztria és Magyarország olyan nagyhatalom, amely még nagy szerepre van hivatva. Ezért akarta gróf Aehrenthal az európai koncertben többiben is az első hegedűt játszani. Veszélyes eszelekvésű politikájának rugóját személyében kell keresnünk. *Aehrenthal osztráknak szokatlanul intelligens volt, könnyű felfogását és mozgékony-ságát azzal magyarázhatjuk, hogy ereiben egy csöpp zsidóvér is keringett.* Értékéről maga is meg volt győződve, különösen, ha a többi osztrák diplomatát nézte. Ambiciózus volt és ezt hitte magáról, hogy nagy sorsra van hivatva. A monarchia hatalmának növekedését a saját dicsőségére akarta kihasználni.

— Sokáig volt követ Szentpétervárott és ismerte az orosz koloszsus gyengéit és hibáit, de hatalmi vágyában tulbecsülte Oroszországnak azt a gyöngeségét és számításon kívül hagyta azt az óriási emberanyagot, amelyet a cár rendelkezik.

— Hosszu időn át érintkeztem Aehrenthal gróffal, különösen mint bukaresti követtel. Egyszer majdnem bajt is okozott nekem azzal, hogy visszaélt egy információmmal, melyet egy ebédemen adtam neki. Ambár a cél érdekében, melyre ezt az információmat fel akarta használni, még meg tudtam akadályozni, viszonyunk mégis nagyon elhidegült. Mikor elhagyta Bukarestet mégis felkeresetts akkor mondta, hogy mindketten nagy szerepre vagyunk hazánkban hivatva, s kért, hogy továbbra is legyünk jó barátságban. A háboru után majd megírom, mi miatt keletkezett köztünk a viszály.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* **Hangverseny a menekültek javára.** Az Aradi Philharmonia Egyesület legutóbbi választmányi ülésén kimondotta, hogy az 1916—7. évi szezonban hangversenyét ép úgy, mint tavaly, a hadijótékony-ság szolgálatában fogja megtartani. A gyűlésen mutatta be Mandl Vilmos dr. elnök *Hazai* Samu honvédelmi miniszter levelét, melyben a tavalyi koncertekről beszolgáltatót összegeket az egyesületnek megköszöni. Ez idén az oláh betörés a jótékony-ságot még inkább szükségessé teszi. „Bis dat, qui cito dat.” Kétszer ad, aki gyorsan ad, mondja a latin közmondás. Ezért már október 8-án, vasárnap este rendezi a Philharmonia első zenekari hangversenyét az Arad városában és Aradmegyében elhelyezett menekültek javára. A hangverseny védnökségére az egyesület Resch Ferenc altábornagyot, *Kintzig* János Arad városi és *Baross* Ferenc dr. aradmegyei főispánokat nyerte meg. A zenekari számokon kívül játszanak fog városunk kitűnő hegedűművészei, Berger Károly is. Részletes műsor legközelebb.

* **Reicher Mária.** (Bűnügyi szenzáció az Urániában.) A budapesti Corzó Mozi „nagy reklámmal hirdeti a „Reicher Mária” című a jövő heti bemutatóját, és a színház abban a helyzetben van, hogy ezt megelőzőleg megismeresse közönségével ezt a szenzációs minden ízében érdekes drámát. Egy bűnügyi történet ez, mely egy fiatal orvosnő és társa egy hipnózissal foglalkozó orvos személy körül bonyolódik le. A hipnózisnak és szuggesztiónak a szerepe a bűnügyben már többször volt mozikép tárgyává téve, azonban ebbe a szerepbe nemesak a maga tudományos vonatkozásban, hanem lelki érzéseiben is szemléltetően vonul el előttünk. — *Franceska Bertini*, akit a közönség már rég kegyeibe fogadott és az „Odette” óta kimondottan az aradi közönség kedvence, legközelebb a „Kaméliás hölgy”, Dumas mesetermívében fog fellépni az Urániában. 5

* **Köszönetnyilvánítás.** Az Erzsébet-mozgó hazafias érzéstől vezetettve a menekültek javára előadást rendezett. Hogy a menekültek minél nagyobb összeghez jussanak, az Erzsébet-mozgó erre az egy előadásra több kedvezményben részesült és ezután mond köszönetet Arad város tanácsának az illetékek elengedéseért, az aradi villamosági r.-t.-nak a díjmentesen átengedett villanyáram használatáért, Kleits Vilmos urnak, a Turul filmköleszőző tulajdonosának a díjmentesen átengedett filmek használatáért, valamint Arad város hazafias közönségének a nemes eél támogatásáért. 3461

* **Nordisk-esték az Apollóban.** (A hétfői műsor.) Amennyire eseménytelenek voltak a közelmúltban a mozik műsorai, olyannyira egymást érik most a szebbnél-szebb, értékes újdonságok. Igen természetesen ebben a szezonban is a Nordisk-filmgyár jár elől, amelynek esodás, művészi alkotásait az Apolló-színház biztosította magának. Már eddig is több értékes Nordisk-filmot mutatott be az Apolló az új szezonban, de ezek korántsem merítették ki a világhírű filmgyár ezidei termelését. Vasárnap még egy pompás Nordisk vigjátékon kacaghat a közönség, s hétfőn már ismét egy nagystíliú, minden tekintetben eseményszámba menő Nordisk-dráma teszi vonzóvá az Apolló új műsorát. „Az ismeretlen apa” a címe ennek a Nordisk-újdonságnak. Oláf Fönnis játszva benne a főszerepet. A hétfői új műsoron még egy többfelvonásos amerikai vigjáték is szerepel.

* **Dr. Nicholson,** a szeniális kalandor című izgalmas detektiv-sláger vasárnap mutatja be közönségének az Erzsébet-mozgósínház. Egy nem mindennapos eseményekben gazdag kép, amelyet esupa újabb hatalmas trükkökkel telve, a világhírű Dansk Kinograf dán filmgyár készített és a legjelesebb színészeit szerepeltette benne. Egy óriási vagyontérő gyémántkő megszerzésén fáradozik a kalandor, dacára azonban, hogy a legrafináltabb trükkökkel dolgozik, sem tudja vágyát elérni. *Legközelebb: A 12. számú vámbivatal.* 3461

Hunyadmegyeiek eldoradoja Pécskán.

(Menekültek minta telepe. — Vendégé a jobb szoba. — Hunyár Algernon programja. — Látogatás az otthon talált hontalanoknál.)

— Kiküldött tudósítónktól. —

Az oláh betörés következtében menekülni kényszerült erdélyiek közül a belügyi kormány mintegy hateret telepített le Aradvármegyében, s ezek közül a két Pécskán magában háromezren találtak új otthonot, új tűzhelyet. Az Aradi Közlöny érdekes feladatnak találta ezeket a menekülteket fölkeresni új otthonukban, s ennek kapcsán megfesteni képét annak a helyzetnek, amelybe jutottak, s a helyszínén vizsgálni meg azokat a problémákat, amelyek a menekülteknek nemcsak a momentán, de a holnapi megélhetését, s az adott viszonyok közötti boldogulását biztosíthatják.

Magyar-Pécskán 1400, Ó-Pécskán pedig 1300 menekültet helyeztek el a vármegye. Ezeknek túlnyomóan nagy része petrozsényi, vulkáni, lupényi menekült, de akad közöttük hátszegi, vajdahunyadi s Hunyadmegye más vidékéről érkezett is. Az elhelyezés első, kapkodó zürzavarában ha akadt is kifogásolni való, azt gyors készséggel, hozzáértéssel és radikális eszközökkel igyekezett javítani a pécskai közigazgatási hatóság. A menekülteket ugyanis magánházakban szállásolták el, s dícséretére írhatjuk a pécskaiaknak, hogy a legnagvobb szeretettel fogadták a menekülteket, s adtak nekik hajlékot, otthonot. Csapán néhány gazdánál fordult elő, hogy megakarta tagadni ezt, vagy ha adott is hajlékot, annak mineműsége sűrű panaszra adott okot, de ezekkel a községi előjáróság statáriáliter járt el. Hunyár Algernon pécskai tb. főszolgabíró, a menekültek ügyének ez a kiválóan értékes munkása így mondotta el ennek a statáriális eljárásnak a mikéntjét lapunk munkatársának:

(Speiz kulcs az esküdínél.)

— Ahol bárminemű panaszra volt ok, a községi előjáróság egyszerűen kilakoltatta a gazdát és családját a jobb szobáiból, amelybe a menekülteket helyezte el, az éléskamrát lezáratta, a kulcsát az esküdt vette át, s naponként az látta el a szükséges élelmicikkkel úgy a szállásadó gazdát, mint a nála elhelyezett menekülteket. Igaz, hogy az ilyen radikális eljárásnál semminemű törvényre, jogszabályra sem hivatkozhattunk, de úgy ítéltük, hogy a menekültek ügyében minden eszközt szentesít a cél, a részvét és a kötelesség.

Aradvármegye kiváló főispánja, Baross Ferenc dr. maga is igen élénk figyelemmel kíséri az aradmegyei menekültek ügyét, instrukciókkal látja el az alantas közegeket, utat szab és utat mutat, de úgy, hogy más vármegyék is aradmegyei és kiváltképen a pécskai mintára oldhatnák meg a menekültek megélhetésének sürgető problémáját.

A vármegye főispánjának az intézkedésére történt meg az, hogy ma a petrozsényiek, vulkániak, lupényiek, — akik a Pécskán elhelyezettek túlnyomó többségét adják, — egész közigazgatási kara, köztisztviselői, élükön a petrozsényi főszolgabíróval szintén Pécskán telepedtek meg, s a viszonyokhoz mérten folytatják működésüket. S tekintettel ama körülményre, hogy a pécskai járás orvosa maga nem igen képes ellátni a fölfokozott orvosi munkát, Baross főispán intézkedett már az iránt is, hogy Petrozsény jársi orvosa ugyan- csak Pécskára kerüljön.

Az erdélyi menekülés pszichéjéhez tartozik, hogy míg a Petrozsény, Vulkán és Lupény vidéki menekültek a magukon levő ruhá- nemün kívül semmi más holmit sem hoztak

magukkal, addig a vajdahunyadi, hátszegi menekültek lábasjóságukat, élelmicikkeket, búzát, lisztet és sok egyéb más — jelen esetben igen értékes — cikket is hoztak. Sőt találtam családot, amely Pécskán a saját butoraival rendezkedett be. Ennek okát a menekülés körülményeiben és időtartamában találhatjuk meg.

Az ellátás, az élelmezés példás módon s a menekültek teljes megelégedésére történik Pécskán. Mint annak idején már jelentettük, minden menekült napi egy korona segélyt kap az államtól. A mai drága világban tagadhatatlanul csekély ez az összeg s abból megélni tulságosan problematikus. Ott, ahol 5—6 gyermekből áll a család, ott még csak könnyíthető a helyzet, de ahol a felnőttek adták a tulsulyt, első tekintetre bizony nyomoruságos képét rajzolatja ki a megélhetésüknek a fantázia.

A pécskaiak, élükön Hunyár Algernon főszolgabíróval ezen részben társadalmi, részben községi, közigazgatási és állami uton igyekeznek könnyíteni. Közadakozásból eddig is már jelentős összeg gyűlt egybe. A napokban érkezett a budapesti „Az Est“ szerkesztősége gyűjtéséből is 13.000 korona, s az erdélyrészi képviselők segítő akciója is eddig 5000 koronát utalt ki, úgy, hogy a legnagyobb szükségben szenvedők, az állami egy koronás támogatáson kívül is még külön pénzsegélyben részesülhetnek.

(Olcso élelmezés.)

A menekültek igen nagy százalékot adja a gyermekserég s ezen a révén Pécskán egyik legfontosabb kérdés volt ezeknek tejjel való ellátása. Az első menekült transzportok megérkezésekor, a pécskai és környéki tejárusok — akik addig az aradi piacot látták el — tekintettel a nagy helyi keresletre, azonnal 20 százalékkal emelték a tej árát, úgy hogy literenként 72 fillért kellett fizetniük. A község úgy segít most ezen a bajon, hogy a német-peregi és kisperegi gazdáktól a községi bírák útján összeszedeti a tejfelesleget s ingyen fuvarral szállítja be Pécskára, ahol hatósági ellenőrzés mellett 34 fillérért kapják literenként a gyermekekkel bíró menekült családok. Ilyen módon 70—80 liter tejet szereznek be naponként, a mely, ha nem is sok, de legalább elláthatók vele az összes menekült gyermekek.

A menekülteknek olcsó kenyérral való ellátásáról is gondoskodott a pécskai hatóság. Az ottani Fogyasztási Szövetkezettel kötött megállapodást, amelynek értelmében a Szövetkezet fehér lisztből készült, első minőségű kenyeret tartozik árusítani kilogrammonként 60 fillérért a menekülteknek.

Igen nehéz a menekülteknek hussal való ellátása. A pécskai mészárosok üzleti gyáva- sága az oka ennek. A pécskai közönség ugyanis javarészt állandóan baromfin s otthon nevelt jószágon él, úgy hogy a mészárosok, ha vágta is, a hus rendszerint a nyakukon maradt, ma aztán nincs meg az üzleti merszük a nagyobbarányu vágáshoz. A pécskai hatóság most úgy akar segíteni, hogy a járás községeivel akar Erdélyből hozott s rövidesen Aradon is eladásra kerülő marhákból vásároltatni, hogy ezeknek a levágásával beszerzési áron árusitassa kizárólag a menekülteknek a húst.

A menekültek — mint már fentebb is jelentettem — a legnagyobbbrészt minden holmi, téli ruha, cipő nélkül érkeztek s az ezekkel való

ellátásukról is a hatóságnak kell gondoskodni. És ennél a kérdésnél idéznem kell Hunyár főszolgabíró szavait:

— Miért kell épen a pécskaiaknak ön- állóan, a maguk erejére és jószívűségére utal- tan kinlódniok a menekültek jobb sorsba való helyezését? Ez a jószívűség igaz érzelmi- leg meg van s nincsen ház, ahonnét minden fölösleges téli ruhát, cipőt, csizmát már eddig is nem a menekülteknek juttattak. Tessék vé- gig nézni a tarka-barka gunyákba bujtatott sze- gény székely gyerekeken, ezek mind így ruhá- zódtak ki. De talán illő és jogos volna, hogyha a szeretet, a jószívűség munkájából kivennék részüket azok a járások és községek is, amelyek eddig ennek a tájdalmas menekü- lésnek semminemű terhét sem érezték. Mi megpróbálunk meggyeszerzte akciót indítani, hogy a lakosság a fölös téli ruhákat küldje nekünk, a menekültek ellátására. A cipő kérdését illetőleg legsürgősebben körülbelül 300 pár cipőre lenne szükség. Már megkerestettünk egy gyárat a fatalpu cipők árajánlatára. Baross főispán ur kiküldésbe helyezte, hogy a bevásárláshoz szük- séges összeget kiutaltatja a kormánytól, tekün- tettel azonban arra, hogy ez az összeg bizo- nyára nagy, talán tulságosan is nagy lesz, kérdés, kiutalható lesz-e így is? Különben egy községi cipő műhelyt is fölláttunk, ahol kizá- rólagosan csak a menekültek lábbelieinek javi- tását fogjuk végeztetni.

A menekültek élelmezésének könnyebb el- látására a pécskai hatóság a kormány útján 10 métermázsa szilvalekvárt, 5 métermázsa aszalt szilvát, 10 vagon burgonyát is beszerzett, míg a Fogyasztási Szövetkezet által 22 mázsa cuk- rot. Ezeket önköltségi árban árusítja.

A hidegebb idő bekövetkezésével súlyos problémává nőtt meg a menekülteknek olcsó tüzelő anyaggal való ellátása. Dícséretes elis- merés illeti meg a pécskai Erdőgondnokságot, amely a legnagyobb készséggel olcsó fát aján- lott föl erre a célra s tette ezt olyan ár meg- határozással, a mely jóval alatta van még a bekearáknak is. Egy méter galyfát három korona 50, jobb minőségű, vastagabb fát 4 koronáért szállít a menekülteknek. A község fölterjesztést intézett a faellátási ügyben a vármegye főis- pánjához is, hogy a vármegye is szereztesse be olcsó fát a menekültek részére.

(Munkában a menekültek.)

Igen élénk munkát fejtett ki a község a menekülteknek munkához való juttatása érde- kében is. A pécskai menekültek javarésze bá- nyász, akiknek egy részét a brádi, szárduki és tatabányai Bányatársaságok alkalmazták az aradi cs. és kir. vonalparancsnokság megkere- sésére. Munkát juttatott a menekülteknek az aradi fűrészfűrész pécskai üzeme is, míg a gaz- daközönség a szüreti és kukoricatörési munká- latoknál alkalmazza a földmives elemet. A leg- utolsó héten igen sok menekült férfi kérte a hazaengedését is s ezeknek egy jó része már utba is indult.

A menekültek asszony népe nagyon érzi a varrógépek hiányát. A hatóságot állandóan eziránt keresik és kéri, szeretnének varrni a maguk részére, de szívesen vállalnának idegen munkát is. Épen ezért, amennyiben a községi előjáróság betud szerezni Aradról kölcsön var- rógépeket, úgy hatósági varróműhelyt állítana föl, ahol tömegeiket, esetleg katonai szállí- tásra alkalmas dolgokat állíttatának elő, a mi jelentős keresethez juttatná bizonyára a mene- kült asszonyok varrni tudó részét.

Az „Aradi Közlöny“ munkatársának mód- jában volt beszélgetni a pécskai menekültek- kel, akik hálatalten gondolnak a róluk gondos- kodó, velük törődő hatóságra. Különös megbe-

csüléssel emlegetik Hunyár Algernon főszolgabíró. Egy székely asszony, apró kis gyerekekkel a karján, mondotta e sorok írójának:

— Bizony uram, ha nem a mi hazánk, szülőtte otthonunk visszaszerzéséről lenne szó, azt szeretnők, ha mennél tovább érezhetnők a pécskaiak vendégszeretetét, gondoskodását.

Való igaz, hogy a körülményekhez képest,

lelkismeretesen történik gondoskodás mindenről. Épen most írják össze a tanköteles menekült gyermekeket, akiknek mindkét Pécskán elemi iskolát állítanak föl 4—4 tanítóval, elhagyott iskoláik tanítóival. S amint értesülünk, amennyiben legalább 25 jelentkező akad, úgy októbertől három tanerős polgári iskolát is létesítenek.

rrk.

A vidéki és a budapesti bankok.

(Az aradi pénzügyintézetek félévi mérlege. — A titkos tartalékok. — Alacsony és magas betétkammat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A budapesti nagy pénzügyintézetek az utóbbi hetekben tették közzé mérlegeiket és ezek a billancok azt igazolták, hogy a fővárosi legreggibb hitelintézetek a világháború harmadik esztendejében is igen szép pénzügyi eredményeket tudtak felmutatni. A budapesti pénzügyintézeteket ugyanis nem félemlítette meg az ellenzéki képviselőknek a parlamentben elhangzott támadás sorozata és bátran be merték vallani nyereségüket. A vidéki pénzügyintézetek is most készítették el félévi kimutatásait és ezekből viszont arról kell meggyőződnünk, hogy a vidék hitelintézeteit érzékenyen érinti a háború vihara. A mi speciálisan az aradi bankokat illeti, azok sem jutottak jobb helyzetbe a province egyéb pénzügyintézeteinél: a félévi eredmény náluk sem volt annyira kielégítő, mint az 1915-ik évben. Hogy ennek ellenére valószínűleg mégis megtarthatják az 1915. évi osztalékot, az az aradi intézetek vezetőinek helyes, reális és méltányos gondolkozásmódját bizonyítja. Pénzügyintézeti körökben érdeklődtünk aziránt: mi az oka annak, hogy míg a fővárosiak a béke idejében elért hasznot is felülmúló szép eredményt tudnak produkálni, addig a vidéki bankok és takarékpénztárak nem bírnak lépést tartani az előző évek haladásával. Kérdéseinkre a következő érdekes és figyelmet érdemlő információkat kaptuk:

— A budapesti nagy pénzügyintézetek néhány hónappal ezelőtt elhatározták, hogy a betétek után 3%, és 3 százalékos kamatot fognak fizetni, amíg a pénzviszonyok jobbra nem fordulnak. Ezt az elhatározásukat már meg is valósították és a folyó év második felétől fogva ilyen kamatot fizetnek a betétek után. A felmondás nélküli betétek kamatlába még a 3 és fél százaléknak is alatta van, sőt gyakran a 3 százalékos sem éri el. A budapesti nagy intézetek e horribilis megtakarítás mellett nagy nyereségre tesznek szert az ugynevezett háborús üzletekből is. Tudvalevő, hogy a legtöbb budapesti ugynevezett nagybank, különböző kereskedelmi és iparvállalatok finanszíroz, sőt alapít is és az iparvállalatok részvényeit a bank a saját tárcájában tartja. Ezek az iparvállalatok, mint például cukorgyárak, kőszénbányák, gépgyárak, lőszerkészítő vállalatok, vasöntödék a háború folyamán igen nagy nyereségre tudtak szert tenni és ez a haszon természetesen visszatükröződik a pénzügyintézet mérlegén is. Vannak olyan bankok, amelyek a háború alatt élelmiszerkereskedést üstök, áruüzleteket bonyolítottak le, már pedig jól tudjuk, hogy ez üzletek után horribilis hasznot lehetett elérni. Ezzel szemben kessük, mihez mérülhet ki a vidéki pénzügyintézet háborús tevékenysége? A vidéki bankok béke idején 4%,—5 százalékos kamatot fizetnek a betétek után. Ez a betéti kamatláb egész a folyó év elejéig megmaradt és csak alig felszámolódással ezelőtt szállították le a vidéken 4-ra, azonban még ma is van Aradon olyan nagy takarékpénztár, amely 5 százalékos kamatot fizet a betétek után. Ké-

tudomásu, hogy a vidéki közönség — mint mondani szokták, — tele van pénzzel. Különösen a mezőgazdák, a termelők, a nagy iparúzóik halmozták fel tőkéiket, azonban a kereskedő-osztály sem panaszkodhatik. Béke idején ez a pénz könnyen foglalkoztatható, mert ezer alkalommal kínálkozik az újabb és újabb befektetésekre. Háborúban azonban a közönség bizalmatlanabb és különben sincs alkalma pénzét üzletileg úgy megforgatni, mint a normális viszonyok között. Hogy mégis ne heverjen kamatozatlanul a tőke, elhelyezik a vidéki bankokban, amelyek iránt évtizedek óta a legtöbbször bizalommal viselkednek. Ezek a bankok pedig még most is 4—5 százalékos kamatot fizetnek a betétek után. Nem akarják a betéteket visszautasítani, mert hálátlan-ságnak tartanak ezt régi közönségükkel szemben. Mit csinál a vidéki pénzügyintézet a reábizott betétekkel? Béke idején a betétek jelentékeny része visszavándorol a közönséghez kihitelesés alakjában, azonban a háború alatt az intézetek nem igen kötnek új üzleteket, tehát kénytelenek a reájuk bízott betéteket felküldeni a budapesti és bécsi ama pénzügyintézetekhez, amelyekkel évtizedek óta összeköttetésben állnak. Igaz, hogy a budapesti és bécsi bankok csak 2—3 és fél százalékos kamatot fizetnek az után a pénz után, amelyért a vidéki pénzügyintézet 4—5 százalékos kamatot folyósít. Azzal ugyanis most nem szabad törődniök a vidéki bankoknak, hogy a betétekre átlag másfél százalékos kamatot ráfizetnek, mert nem akarják elriasztani a közönségüket azzal, hogy visszautasítják a betéteket. Onként felvetődik az a kérdés: *miből fedezi a vidéki intézet ezt a differenciát?* A válasz erre ez: a titkos tartalékokból. Béke idején különböző kommentárokkal kísérték azokat a vidéki bankokat, amelyek nagy előrelátással szokták gyarapítani tartalékalapjaikat és gyakran hallottunk olyan megjegyzéseket, hogy a tartalékalapok gyarapításával az osztalékot akarja kisebbiteni az igazgatóság. A mostani helyzet teljes mértékben igazolta a reális és konzervatív bankvezetőket, mert a tartalékok birtokában most könnyen tudnak dacolni a háború viharával. A vidéki intézetek és így az aradiak is, nem követhetik a fővárosiak példáját: nem foglalkozhatnak áruüzletekkel, mincesnek jövedelmező iparvállalataik és legfeljebb csak egy-egy hadseregszállító vállalkozását finanszírozzák kisebb-nagyobb kölcsön erejéig. A vidéki pénzügyintézetek legnagyobb erőseinek bizonyultak tehát az ugynevezett titkos tartalékalapok, amelyek nélkül nem tudnák részvényeseik igényeit a háború alatt úgy kielégíteni, mint most teszik. Annak ellenére ugyanis, hogy az aradi és általában a vidéki intézetek félévi mérlege nem olyan biztató, mint az előző évben volt, mégis minden remény megvan az iránt, hogy a tavalyi osztalékot fogják fizetni. Es ez az eredmény a sokat ósárolt titkos tartalékoknak köszönhető.

B. L.

Augusztus elején szállták meg az oroszok Jassyt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy Jassyból menekült gyógyszerész, aki a romániai orosz uralom első napjait átélte az augusztusi utolsó hetekben és szeptember első napjaiban, a következő eseményeknek volt a tanúja:

Már augusztus elején észrevettük Jassyban, hogy van valami a levegőben, mert a fukusi nép hangulata nagyon izgatott volt és Take Jonescu agitációs beszédei az állapotokat még jobban elmérgesítették. Egy reggelen Jassyban nyüzsgöttek az orosz tiszték. Az orosz tiszték látogatása az utóbbi időben nem tartozott a ritkaságok közé, de így tömegnek a feltűnése különös dolgot kellett, hogy jelentsen, annyival inkább is, mert az orosz és az oláh tiszták között feltűnően kedves volt a barátság. Az orosz vendégek több napig maradtak itt, majd a kormánytól részükre bocsájtott külön vonaton tovább utaztak. Hivatalosan úgy állították be a dolgot, hogy orosz tisztai bizottság volt, mely az oláh tüzérséget jött tanulmányozni. Augusztus 12-én érkezett Jassyba egy orosz generális. A tábornok az állomás parancsnokság épületében vett lakást. Kisérteben vezérkari tiszték voltak. A következő nap meglátogatták ezt a tábornokot Filipescu, az oláh hadügyminiszter, az oláh vezérkari főnök és a hatodik oláh hadtest parancsnokló tábornoka. Néhány nap múlva az egész társaság oláhok és oroszok a wályhynai orosz főhadiszállásra utaztak.

Augusztus 23-án kezdődött meg Jassy megrakása orosz katonákkal. Korán reggel hat órakor egy szakasz domi kezük vonult be, ezt egy levasezred, két gyalogezred és egy szakasz pionir követte, míg végül repülő-osztag is megérkezett. Az orosz sereg egy régebben s direkt számukra elkészített baraktáborban nyert elhelyezést. E napon lépett életbe a rendkívül szigorú katonai cenzura. Az újságok egy sort sem írhattak az oroszok jelenlétéről. Aki e kritikus napokban a várost el akarta hagyni, az állomásparancsnokságnak engedelmét kellett kikérnie, amelyet azonban csak keveseknek adtak meg. Ekközben az oláh és orosz csapatok együtt gyakorlatokat Jassy közelében, ahová mind több orosz katonaság érkezett. Az oláh hatóságok szerfölött idegesek lettek. Minden németet, osztrákot, magyart, egyáltalán minden külföldit aggodalmasan ellenőriztek.

Egyidejűleg északról üdöztetés kezdődött meg a németeknek és a magyaroknak. Ez jó alkalommal kínálkozott a hatóságoknak, hogy az idegeneket „védelmébe vegye.” E védelem alatt természetesen letartóztatásokat kell érteni. A letartóztatottak között volt az én főnököm is, aki hatvanöt éves korában Jassyban

A hadüzenetre következő napon a letartóztatottakat a gátnai erősségbe vitték. De nemcsak Jassyban, hanem az ország minden városában hasonló jelenetek játszódtak le. Az oroszok mindenütt úgy léptek fel, mint urak és parancsotok, nem pedig mint szövetségesek. Az előtt, aki augusztus utolsó hetét Oláhország vidéki városában töltötte nem látta kétségének, hogy az oláh és orosz kormányok régóta jól értették egymást s hogy az oláh haronatanos, amelyen Oláhország beépése az országba elhatározott, nem volt egyéb, mint illethen komédia. Oláhország régen elhatározva volt, de mindig habosított adott szavát követni. Most azonban megszegni kellett, különben az oroszok egyszerűen elbuktatják volna az országát.

Neueste Nachrichten.

Der Budapester Generalstabsbericht.

Amtlich wird verlautbart: Budapest, 23. Sept.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Front gegen Rumänien:

Der Vulkanpass ist vom Feinde gesäubert. Bei Nagyszeben wurde der Angriff zweier rumänischer Divisionen abgeschlagen. Es blieben drei Offiziere und 526 Mann in unserer Hand. Südlich von Holzmány drückte der Gegner unsere Sicherungstruppen etwas zurück.

Heeresfront des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

In der Dreiländerecke, südlich von Dornavatra, warfen wir rumänische Abteilungen durch Gegenstöße zurück. Sonst wurde nur südwestlich des Gestütes Lucsina- und in Ludovagebiet stärker gekämpft.

Heeresfront des Generalfeldmarschalls Prinz Leopold von Bayern:

Aus dem Bereiche der Armee des Generalobersten Böhm-Ermolli wird nachträglich gemeldet, dass am 19. September ein österreichisch-ungarischer Kampfflieger zwei feindliche Flugzeuge heruntergeschossen hat. Bei der Armee des Generalobersten Tersztyánszky ruhte, vom Geschützfeuer abgesehen, seit gestern vormittags der Kampf.

Italienischer Kriegsschauplatz:

Auf der Karsthohebene wurden mehrere Annäherungsversuche des Gegners abgewiesen. Am Dolomitenfront scheiterte ein feindlicher Nachtangriff an unsere Stellungen. Am Hange des Monte-Sief, nördlich von Arsiero sprengten unsere Truppen heute früh den am 24. Juli von den Italienern besetzten Gipfel des Monte Cimone in die Luft und nahmen dabei 17 Offiziere und 372 Mann gefangen. Ein Geschwader feindlicher Seeflugzeuge warf bei der Punta Salvare, südwestlich Pirano, wirkungslos Bomben ab.

Südwestlicher Kriegsschauplatz:

Bei den k. u. k. Truppen nichts von Belang. Höfer, Feldmarschalleutnant, der Stellvertreter des Chefs des Generalstabes.

Der Berliner Generalstabsbericht.

(Amtliche Meldung.)

Berlin, 23. September. Grosses Hauptquartier.

Westlicher Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Kronprinzen Rupprecht von Bayern:

Nördlich der Somme hat die Schlacht von neuem begonnen. Nach dauernden Steigerung des Artilleriefuers griffen die Franzosen die Linie Combies-Rancourt an. Sie hatten keinen Erfolg. Ebensowenig die Engländer, die bei Courssalet vorzubrechen versuchten. Nachträglich ist gemeldet, dass in der Nacht zum 22. September englische Teilangriffe bei dem Gehöfte Mouquet und bei Courssalet abgeschlagen wurden. Wir haben im Luftkampf nördlich der Somme 11 feindliche Flugzeuge heruntergeschossen.

Oestlicher Kriegsschauplatz:

Bei Koritnica scheiterten starke russische Angriffe.

Front des Generals der Kavallerie Erzherzog Karl:

Nördlich der Karpathen keine Veränderung. In den Karpathen flauten die Kämpfe ab. Einzelne feindliche Vorstöße blieben erfolglos.

Kriegsschauplatz in Siebenbürgen:

Beiderseits von Nagyszeben griffen etwa zwei rumänische Divisionen an. Sie wurden von unserer Sicherungsabteilung unter sehr erheblichen Verlusten abgewiesen. Bei Gegenstößen nahmen wir drei Offiziere und 526 Mann gefangen. Bei Szent Jánoshegy wurden die eigenen Postierungen nachts zurückgenommen. Der Vulkanpass ist von uns genommen und gegen feindliche Wiedereroberungsversuche behauptet.

Balkan-Kriegsschauplatz:

Heeresgruppe des Generalfeldmarschalls Mackensen:

In der Dobruđa sind rumänische Vorstöße in der Nähe der Donau und südwestlich von Toprajsar abgeschlagen.

Mazedonische Front:

Vergebliche feindliche Angriffsversuche und stellenweise lebhaft Artillerietätigkeit. Das Gelände südlich der Belosicsa Planina bis zum Krusabalkan ist vom Gegner geräumt. Ludendorff, erster Generalquartiermeister.

Kopenhagen. Brussilov unterbreitete die Bitte, man möge ihn aus Gesundheitsrückichten halber noch vor dem Winter, seiner Stelle entheben. Weder der Zar noch der Kriegsrat haben ihre Entscheidung noch nicht getroffen.

Berlin. Wolffs Telegraphenbüro meldet: Der griechische Gesandte in Berlin hatte in den letzten Tagen eine vertrauliche Unterredung mit dem Staatssekretär des Auswärtigen Amtes. Der Gesandte teilte dem Staatssekretär mit, seine Regierung würde es gerne sehen, wenn die deutsche Regierung das 4-te griechische Korps baldigst in die Schweiz instradieren würde, von wo aus die griechischen Soldaten auf einer voraus bestimmten Route heim zu befördern wären. Der Staatssekretär, im Eilvernehmen mit der obersten Heeresleitung, gab zur Antwort, dem griechischen Gesandten: dass Deutschland die griechischen Truppen auf Grund, mit ihrem Kommandanten vereinbartem Übereinkommen, bloss als Gäste betrachtet und prinzipiell gewillt ist, dem Verlangen Folge zu leisten. Aber in der Tat muss die deutsche Regierung wirksame Garantien bekommen in der Beziehung, dass die Entente, die unter deutschem Schutze gestellte Truppen, ihrem Vaterlande nicht vorenthalte, weiters, dass sie wegen ihrer neutralen Gesinnung und Handlungsweise keiner Strafe unterzogen werden.

Genf. Aus Bukarest wird gemeldet: Bei Zimnicea ist die rumänische Artillerie, über die Donau in grossen Kämpfen verwickelt, mit den bei Sipova postierten bulgarischen Batterien. Die Rumänen befürchten, dass der Feind den Donau-Übergang hier forcieren wird.

Lugano. Aus Paris wird gemeldet: In den Kämpfen bei Görz wurde der König Viktor Emanuel durch einen Granatsplitter auf der Hand verletzt.

Berlin. Reuters Telegraphenbüro meldet aus Newyork: Die Fabriks- und Dockarbeiter haben für Mittwoch den allgemeinen Streik angekündigt. Der Grund ist die Verweigerung der Lohnerhöhung.

Orsovát kifosztották az oláhok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy újságíró, aki tegnap az Orsova melletti Dunaorbágyon járt, a következőt jelenti az ott értesült érdekes dolgokról:

Dunaorbágy község alig van egy kilométernyire az ellenséges állásoktól. A helyzet egyáltalában nem változott azóta sem, hogy az oláhok megszállták Orsovát. Mind olyan törekvés, amely arra irányult, hogy ebben a szakaszban elfoglalt állásainkat meggyöngítsék, eredménytelenek maradtak, ámbar az oláhok Orsova elfoglalása után megszállották a nyugati magaslatokat. Csapataink azonban itt, amikor még gyengék és kisszámúak voltak, óriási müveltek és a lehetetlent lehetőre váltották a magyar honvédek. Az ellenség súlyos veszteséget szenvedett, míg nekünk alig volt veszteségünk. Eme front mögött ugyanaz a kép, mint Herkulesfürdő mögött. Mindenütt dolgos román lakosság, amely már a szerb háború idején hozzászokott az ágyú dörgéshez és ilyen csekélységek miatt nem is hagyja zavartatni magát.

A megszállott Orsován történekről a következőket tudtam meg — írja az újságíró:

— A város elfoglalása után Dragalina Juon oláh tábornok lett az orsovai parancsnok. Ez a tábornok az unokaöccse Dragalina Patriciusnak, aki a karánsebesi vagyonszétosztás volt az elnöke, 25 évvel ezelőtt a 39-ik osztrák-magyar gyalogezred kötelékében szolgált. Megszökött és kiment Romániába, ahol tábornokká lett. Béke idején gyakran fordult meg Orsovában és jól ismeri az odaváló polgárokat.

Vannak sokan, főleg a magyar Délvidéken, akik emlékeznek még domnul general Joan Dragalinára még abból az időből, amikor a tábornok ur — közös hadseregbeli tiszt volt. Dragalina ugyanis délmagyarországi, úgynevezett „határőrvidéki“ román családból származik s eképpen harmincöt évvel ezelőtt hagyta el a temesvári hadapródiskolát, ahol iskolatársa volt neki Fath tábornok, most az északi határon egy dicsőségesen küzdő hadseregcsoport parancsnoka. Dragalinát a hadapródiskolából a karánsebesi 39. gyalogezredhez mustrálták ki, míg Fath a szinmagyar, híres harmincekilencesekhez került. A karánsebesi román ezrednél mászta a katonai ranglétrát Dragalina egész a főhadnagyságig. Ekkor egy kis incidens megzavarta a közös hadseregben megkezdett pályafutását. Dragalina főhadnagy ur századparancsnok volt s a század-kasszát is kezelte. Egy szép napon — minek kerüljessük? — kiderült, hogy hiba van a kréta körül, a századkasszában hiányok mutatkoznak. Főhadnagy ur Dragalina nem várta be a fejleményeket, hanem átsétált Romániába s följajánlotta kardját, szeplőtlen becsületét a román hadseregnek.

A mostani orsovai oláh állomásparancsnok Kuricza őrnagy is ismerős. Az anyósa orsovai háztulajdonos. Az őrnagy is valamikor a mi hadseregünkben szolgált. Ezek az említett urak behunyt szemmel nézték és türték, hogy katonáik kifosszák a várost. Értesülesem szerint a következő üzleteket rabolták ki:

Arlács Sándor üzletét a katolikus temető mellett.

Böhm Albert sütő és vegyeskereskedését.

Reiter Miklós vegyeskereskedését.

Scheinberger Mór uridivat, kézműáru és vegyeskereskedését.

Szentgyörgyi utóda Dimitrievics cég divatüzletét,

Szavacsek divatáru és cipőkereskedését.

Bukovics Lipót divatárca-áskedését.

Scheiberger Mór üzletében körülbelül 800.000 korona értékű áru volt felhalmazva, melyet az oláh rablók mind elvittek és csak a puszta falak maradtak meg.

Az első ágyutövés, amely Orsovára hullott, az Oranics szálloda szobaasszonyát és egy pikolóját érte. Az asszony kisebb sérüléseket szenvedett, míg a pincér súlyosabban sebesült meg.

Görögország teljes elzárása.

(Távirati tudósítás.)

Zürich. Anglia és Franciaország elrendelték Görögország teljes elzárását. Görögországból direkt már nem jöhetnek hírek. Az olasz sajtó a görögországi eseményekről a francia lapok jelentéseit veszi át. A legutóbbi görögországi eseményekről teljes a tájékozatlanság. A Reuter tendenciózus híreit nem lehet ellenőrizni. Az entente lapok is fentartással közlik athéni híreiket.

Basel. Az Havas ügynökség jelenti: Konstantin király az 1917-es ujoncok felesketésénél beszédet mondott, melyben többek között a következő kijelentéseket tette:

— Bizalmatoknak kell lenni királyotok iránt, odaadónak kell lenni iránta. Bizonyos személyek megkísérlik majd félrevezetéseket, megkísérlik, hogy a hazafiság köpenyébe burkolva bünt kövessetek el, de ekkor ne fedjétek el szavaimat. Eljen a hadsereg! Az ujoncok lelkesen éljenezték a királyt és a királynét, akik az eskütétel után kikocsiztak Athénben, ahol az utcákon a lakosság mindenütt lelkesen ünnepelte őket.

Berlin. A Vossische Zeitungnak jelentik Amsterdamból: Londonban úgy hírlik, hogy a négyesszövetség újabb jegyzéket intézett Görögország kormányához, melyben határozott állásfoglalást követelnek Görögországtól a központi hatalmak ellen. Az olasz kormány egyelőre nem fog újabb csapatokat küldeni Görögországba.

Stockholm. A Ruskija Wjedomostinak jelentik Szalonikiból: György szerb herceg ideérkezett s innen a harcra utazik a szerb csapatokhoz.

Genf. Párisból jelentik: Az Havas ügynökség jelenti: A kamarában Briand miniszterelnök megvédte Szarrailt s kijelentette, hogy a kormány teljes bizalmát bírja, feladatát eddig is sikerrel oldotta meg. Sarrail teljesen szabadkezet kapva sikeresen fogja befejezni operációját. Ezután a költségvetési javaslatot tárgyalták. A kormány javaslatát négy szavazat ellenében elfogadták.

Kopenhága. A Berlingske Tidenének jelentik Pétervárról: Egy szerb katonai bizottság, Csifvicsnek, Belgrád volt védelmezőjének vezetésével ma ideérkezett. A szerb tiszték a főhadiszállásra utaznak, hogy előterjessék a cárnak azt a kívánságukat, hogy a szerb csapatokat vigyék el a macedon frontról, mert itt nem akarnak harcolni.

Luganó. A Secolónak jelentik Athénből: Szalonikiben a két hónapja horgonyzó két orosz ágyunaszád elhagyta a kikötőt.

Athén. A Generálnews arról értesül, hogy a görög cenzurát megszüntetik és a külföldi

Amsterdam. A Reuter ügynökségnek jelentik Newyorkból: Az Associated Press athéni tudósítójának alkalma volt Venizelossal beszélni, aki kijelentette, hogy addig, amíg a kormány nem fog dönteni, nem tudhatja előre áll-e a szalonikii forradalomnak. Nem tudja, hogy mi a helyesebb, hogy Görögország ne avatkozzék be, vagy ennek ellenkezője, hogy beavatkozzék a háborúba. A népek magának kell dönteniük s kitalálni, hogy mi a helyesebb teendő. A jelenlegi helyzet sokáig már elviselhetetlen. Háboru nélkül a háboru csapásait szenvedjük el, Görögmacedoniát elvesztettük, a bolgárok azt többé vissza nem adják, még ha az entente győzne is, akkor sem kapjuk vissza azokat a területeket, melyeket a bolgárok fegyverrel vettek el.

HIREK.

Állandó akció a menekültekért.

— Távirati tudósítás. —

Budapesti tudósítónk táviratozza: Sándor János belügyminiszter elnökletével a belügyminiszteriumban tegnap délután értekezletet tartottak az erdélyi menekültek segélyezése ügyében, amelyen Ghillány Imre báró földmivelésügyi miniszter, Perényi Zsigmond báró és Varga Gyula államtitkárok, valamint a társadalmi szervezetek képviselői vettek részt. Sándor belügyminiszter ismertette az értekezlet célját és rámutatott arra, hogy a menekültek egy része még utban van, de meggyőződése, hogy a rendelkezésünkre álló nagy haderők, miként Hunyadmegyéből, akként egész Erdélyből rövidesen kiszorítják az oláhokat. Holnap lép életbe a kereskedelmi, földmivelésügyi miniszterekkel egyetértésben megalkotott munkaközpont, amely minden dolgozni akaró tudó menekültnek foglalkozást kíván nyújtani. Sztéryi József korlátlan rendelkezési jogu kormánybiztos kinevezését kérte, hogy végre már megállapodás történhessen a menekülők egyöntetű segélyezéséről.

Budapestről táviratozza tudósítónk: Koos Mihály földmivelésügyi osztálytanácsos egy fővárosi újságíró előtt a következő nyilatkozatot tette: Erdélynek félmilliót számító marháállományából negyvenezer selejtehető marhát adtak el. Nagy részüket nem lehetett elszállítani, mert azok elveszték, ámde a többit a takarmányozásnak megfelelő területeken helyezték el. Ezeket a belterjesebb földmiveléshez fogják felhasználni. Az Erdélybe később visszatérő lakosságnak őszágaikat vissza fogjuk adni, ami által az erdélyi lakosság állatállománya sértetlenül megmarad.

LEGUJABB.

Éjjel 2 óraker érkezett jelentés.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti: A berlini görög követ a külügyi államtitkárral a napokban bizalmas beszélgetést folytatott. A követ közölte a külügyi államtitkárral, hogy kormánya szívesen látná, ha a negyedik görög hadtestet a német kormány rövidesen Sveicba irányítaná, ahonnan egy meghatározandó útvonalon szállítanák a görög katonákat hazájukba. Az államtitkár a legfőbb hadvezetőséggel egyetértésben azt válaszolta a követnek, hogy Németország a

görög csapatokat, parancsnokukkal kötött megállapodás loyális megtartásával csupán vendégeknek tekinti s ezért elvileg készséggel hajlandó a kívánságot teljesíteni. Azonban ténylegesen hathatós garanciákat kell a német kormánynak kapnia arra, hogy a német oltalom alá helyezett csapatokat az entente hazájuktól nem fogja elvonni, továbbá, hogy semlegességükhöz ragaszkodó érzésükért és eslekedetükért nem fogják megbüntetni.

Stockholmból jelentik: Pétervárról jelentik, hogy ott az utóbbi időben a nagy tüzesetek napirenden vannak, melyeknek eredetét nem tudjuk kideríteni. A lakosság körében, a valószínűleg merényletekből eredő tüzek, nagy aggodalmat keltenek. A kikötő legnagyobb gabona elevátora, valamint a főváros két legnagyobb gabona raktára leégett. A kár meghaladja a tíz millió rubelt.

Kopenhága. Brussilov egészségi okból kérelmet adott be, hogy még a tél beállta előtt mentse fel állásától. A kérés felett sem a cár, sem a haditanács eddig nem döntött.

Genf. Párisból jelentik: Az Havas ügynökség jelentése szerint az egyesült szociálisták nyilatkozatot olvastak fel a kamarában, melyben kijelentik, hogy készek bármiféle erő kifejtésre Elzász-Lotharingia visszafoglalásáért, ami a tartós béke egyedüli biztosítéka.

— Az „Aradi Közlöny“ mai számához postautalványt mellékelünk és tisztelettel kérjük vidéki t. előfizetőinket, az előfizetési díj mielőbbi szíves beküldésére, nehogy a lap rendes küldése fennakadást szenvedjen.

— A miniszterelnök a királynál. Bécsből jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök ma délelőtt Burián István báró külügyminiszterrel hosszasan tárgyalt, amely után a király előtt jelent meg kihallgatáson.

— Kitérítés. A király az ellenség előtt tanúsított vitéz és önfeláldozó magatartása elismerésül, Gyulai Pál dr., a 2. népfelkelő gyalogezrednél beosztott 3. honvéd huszárezredbeli ozredorvosnak a hadidiszitmányos Ferenc József-rend lovagkeresztjét adományozta, egyben megparancsolta, hogy az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül Linder János, a 23. honvéd gyalogezrednél beosztott 2. honvéd gyalogezredbeli hadnagynak és Radványi Emil, a 303. honvéd gyalogezrednél beosztott 2. honvéd gyalogezredbeli hadnagynak a legfelsőbb dícsérelé elismerése tudtul adassék, valamint megengedte, hogy a német eszászár által Deizler Károly 2. honvéd gyalogezredbeli ezredesnek, egy honvéd gyalogezred parancsnokának, Samarjay Sándor, 3. honvéd huszárezredbeli őrnagynak, Kovács Jenő és Liptay György, 3. honvéd huszárezredbeli századosoknak adományozott német 2. osztályu vaskeresztet elfogadhassák és viselhessék. — A hadseregparancsnokság az ellenség előtt tanúsított bátor magatartásukért, Lőke István honvédnek a 2. honvéd gyalogezredben, Fekete Sándor huszárnak a 3. honvéd huszárezredben, Mora Miksa és Horvát István népfelkelő szakaszvezetőknek a 2. népfelkelő gyalogezredben, a bronz vitézségi érmet adományozta.

— A felmentett menekültek további szabadságolása. Varjassy Lajos polgármester közhírré teszi, hogy az erdélyrészi kiűrtett vármegyékből eddig még be nem vonult mezőgazdasági és erdőgazdasági érdekből felmentett és szabadságolt összes egyének, a szabadságolt és felmentett gőz és motoreke gépezetek, valamint fűtők, továbbá azok a cséplőgépezetek és fűtők, akik saját földjükön a gazdasági munkákat még nem fejezték be, az előzőleg adott

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett jelentés.

Félnek az oláhok a bolgárok dunai átkelésétől.

Amsterdam. Londonból jelentik: Birmingham, Cheffield és Glögowen-tingham angol városokra kihirdették az ostromállapotot.

Genf. Bukarestből jelentik: Zimniseánál a Dunán keresztül a román tüzérség erős harcra keveredett a Sipovánál felállított bolgár ütegekkel. Attól tartanak, hogy az átkelésre ezen alkalmas helyen a bolgárok ki akarják forszírozni a dunai átkelést.

Stockholm. Az orosz lapoknak jelentik Bukarestből: Az oláhok a Traján sáncnál harcban állanak az ellenséggel. A német-bolgár csapatok nehéz tüzérsége tűz alatt tartja a föld-sáncokat. Az ellenség megkísérelte, hogy lovasságával és gyalogságával hirtelen rohamozva minden tüzérségi előkészítés nélkül rohanja meg az oláhok elfoglalt állásait. Az előárok részbe benyomultak, de a hirtelen odavetett tartalékokkal sikerült kivetni őket. Az ellenség belátta, hogy

ilyen hadicsellel nem foglalhatják el az állásokat s ezért rendszeres támadást kezdett. Osszpontosított erőikifejtésük a lapok véleménye szerint veszedelmessé válhatik, de azzal nyugtatják meg a közvéleményt, hogy a Miges Kobadin vonalról a visszavonulás utóvédek halált megvető hősiessége következtében meglehetősen simán történt meg, csak néhány ágyut kényszerültek az ellenségnek átengedni. Bukarestben azt tartják, hogy míg a Traján sáncvonalakat német-bolgár csapatok át nem törik, nem félnek az ellenséges előnyomulástól.

Luganó. Párisból jelentik: Viktor Ema-nuel olasz király a görzi harcokban egy gránátszilánktól a kezén megsebesült.

Berlin. A Reuter-ügynökség jelentik Newyorkból: A gyári-munkások és a kikötőmunkások szerdára általános sztrájkot jelentettek be, mert követeléseiket nem teljesítették.

felmentés lejártának időpontjáig bevonulni nem tartoznak. Az ily egyének tartózkodási helyükön jelentkezni tartoznak.

— **Az északi államok konferenciája.** Bécsből jelentik: Báró Beck Frigyes, Svédország bécsi követe kijelentette, hogy a krisztianiai miniszteri konferencia, amelyen hat miniszter, Dánia, Norvégia, Svédország államminiszterei és külügyminiszterei vesz részt, csupán a Skandináv országok semlegességének megvédésével foglalkozik. A béke érdekében történő intervenció, vagy a békétárgyalásoknál követendő egységes eljárás a konferenciának nem témája. A konferencia foglalkozott azzal is, hogy Svédország igen szorult helyzetben van, ha Anglia nem engedné a tengeren túli bevitt Svédországba, viszont ha Svédország behozatott árutak kivinne Németországba, továbbmenő nyomasztó következmények lehetnének, hogy a Skandináv államok vegyenek aktív részt a háborúban, az entente oldalán. A Svédország és Oroszország között uralkodó viszony az utóbbi időben javult kissé. Bizonyos, hogy a semlegesség megtartása mindhárom skandináv állam vágya, terve.

— **Segítsük a menekülteket.** Aradvárme-gyében elhelyezett erdélyi menekültek segélyezésére Aradmegye főispánjához érkezett újabb adományok: Pick Ernő és társai Arad 50, Arad-Csánádi Egyesült Vasutak 500, marossalatnai iskolaszék elnöke 4, Kublin Lajos, a világosi cognac-gyár igazgatója 1000, Dániel Mihály erdőr és neje Honetó 500 korona. Ez az adomány annál nagyobb megüccsülést érdemel, mert egy szegény erdőőrnek és feleségének nagylelkűségét bizonyítja, akik minden megtakarított pénzüket áldozták fel a testvéri szeretet oltárán.

Az erdélyi menekültek segélyezésére újabban a következő adományok érkeztek: Kintzig János főispán hivatalába: F. Bölte Körösbánya 50, Iritz Frigyes pécskai lakos Bolyos Mátyás pécskai főjegyző ravatalára szánt koszoru megváltása címén 10 korona.

Az aradi nővédelmi hivatalba újabban a következő adományok érkeztek: Báró Urbán Péterné 50, Schlechta Gusztáv 20, Szablóczky Jánosné 6, Oravetz Miklósné 50, Somló Károly Temesvár 2 korona 60 fill., Müttermüller Józsefné 20, Oláh Béláné 2, dr. Páris Lajosné 20, Nyéki Ilona 100, báró Andrányi Károlyné 100, Páris Lajos 2 korona. Azonkívül: Fonyó Lacika, Rényi Miklósné, Magyarai Ida, Nyáry Istvánné, egy oltáregyleti tag, dr. Prohászka Lászlóné, egy kongregánista, Pick Ernő, egy jótékony adakozó, egy kongregánista, öz. Tesenyi Károlyné, öz. Andrányi Károlyné, Bálint Imréné, báró Urbán Péterné, Stern Vilmosné, Vörös Kereszt Egylet, Textil gyár, Lengyel testvérek, öz. Nikolav Lajosné, Baross

Ferenc, Molitor Erzsébet, Kállay Dalma, Bartha Nelly, báró Andrányi Károlyné, Vázsonyi Lajosné, Heinrich Lajosné, Kádas Aranka, gróf Bréda Viktorné, Schlésinger Piroška, Fischer Kálmánné, Schelly Mátyásné, Polcz Józsefné, Grallert Rezsóné, Braun Gusztávné, Rényi Miklósné, Dein Paula, Kell Manóné, dr. Zimmermann Károlyné, öz. Klein Ignácné, Kristóri Jánosné, Krümmerné, Eissen Józsefné, Kopp János, Vertán Istvánné ruhaneműeket adtak, melyekért hálás köszönetet mond a menekültek nevében a hivatal vezetősége.

— **Hősi halál.** Németh Gyula tanárjelölt, a 33. gyalogezred tartalékos hadapródja, 1916. június 28-án, az olasz harcterén, ellenséges golyótól találva, hősi halált halt.

— **Német tanfolyam** Berlitz-módszer szerint este fél 8 órakor. Tanfolyam havi 12 kor. Engel gyors- és gépiró-iskolája, Lázár Vilmos-utca 2.

— **Halálozás.** Vasváry János nyugalmazott Acsev. mozdonyvezető, szeptember 23-án, életének 57. évében elhunyt. Temetése 24-én délután 5 órakor lesz a Gizella-utcai kázból.

— **A Szászvárosi Takarékpénztár-Részvénytársaság** tudatja t. üzleifeleivel, hogy működését Szászvároson ismét megkezdette. Bővebb felvilágosítást a Magyar Általános Hitelbankhoz kiküldött tisztviselő ad.

— **Birtokcsere.** Kaba Gyula és neje eladták Török Ignác-utca 1 c. számú házat 24500 koronáért Radnai Henrikné sz. Fried Hermi-nának. — Bányai István és neje eladták Gál László-utca 8. sz. házat 8300 koronáért Ruff Lajos és neje-nek. — Öz. Blazsovits Jánosné eladta Lipót-utca 4. számú házat 16300 koronáért Manesu Aurelné Szöllösy Ilonának.

— **Megnyit a Központi-zálló étterme.** A háború okozta hosszú pauza után ma ismét megnyit a Központi-zálló étterme. A teljesen újja renovált, rendkívül csinos étterem egészen megtelt közönséggel. Lénárt Farkas jónévű aradi cigányprimás kitűnő zenekara játszott a modern izléssel berendezett új vendéglőben, amelynek mai megnyitóján is már igen sokan ott voltak az egykor oly népszerű étterem régi vendégei közül.

— **A bölgyközösség** figyelmébe ajánlom dus választékú kosztümszövet-raktáramat. Varga Kálmán női szabó, Arad, Deák Ferenc-utca 39. I. emelet. 4958

— **Harisnyákat, toilett szappanokat, kefe-árukat, erszényeket, reticulókat, dohánytárcákat, kiváló minőségben árusít Grünwald és Moskovitz cég Aradon, József főherceg-ut 1. szám alatt (Városházával szemben.) 9025**

A magyarság helye a hadseregben.

Magyarországi Hírlapoktól.

A jövő héten kedden folytatja a parlament tanácskozásait a miniszterelnöknek a kivételes hatalom igénybevételéről szóló jelentése kapcsán. Beható és nagy vitára készül itt az ellenzék s főként az értelmezési kérdéseket, a Haditermény működését és a szénellátás dolgát akarják nagy részletességgel tárgyalni. Hír szerint rengeteg adatot gyűjtöttek össze az ellenzéki képviselők, így tehát kilátás van arra, hogy a parlament a közellátás rendkívül fontos problémáját egy szénellátási vita keretében beszélheti meg.

Nem megállapított tény, csupán fölbukkant hír az, hogy az alkotmánypárt és a néppárt nem készül oly intenzitással részt venni azokban a támadásokban, amelyeket Károlyi Mihály pártja szándékozik intézni a Haditermény részvénytársaság működése ellen.

Annak a belátására jutottak, hogy nem minden felvetett vád igaz s nem akarják magukat kitenni annak, hogy a földművelésügyi miniszter az adatok és számok megdönthetetlen erejével megcáfolja állításukat. A most folyó ülészek utolsó kampányára való készülődés közben sem szünetelnek azonban a politikai törekvések megvalósítására irányuló tanácskozások. A függetlenségi és 48-as pártban van egy csoport, amely fáradhatatlanul agitál, amellett, hogy a választói jog legszélesebbkörű kiterjesztését ezzel s kapcsolatban a jövő megoldandó nagy kérdéseit már most állandóan felszúrva kell tartani. Az akciónak a lelke és látható feje a tornyai birtokán duzzogó Justh Gyula mellett Batthyány Tivadar gróf, míg az igazi vezér, Károlyi Mihály gróf inkább simul Andrássynak, Apponyinak és Rakovszkynak a fellegéhez, amely odakonkludál, hogy a későbbi kormányzati program megállapítása ma nem időszerű s ezért nem is akarnak azzal foglalkozni.

Határozottan úgy néz ki a dolog, hogy az ellenzék hatvanhetes elemei és némiképpen Apponyi, aki mérsékelt magatartásával sok tekintetben simul Andrássyhoz, nem akarják megbolygatni a jövő kérdéseit, mert ezáltal kisziklana alóluk a kormányzati-alap, amelyen semmiféle kompetens tényező nem szándékozik változtatni. A függetlenségi és 48-as pártban Batthyány Tivadar gróf amellett igyekszik hangulatot kelteni, hogy a most lefolyt külügyi vita anyagát memorandumba foglalják s a memorandumot juttassák el a királyhoz. Sok szó esik a politikai világban arról is, hogy a kudarcot végződött budapesti Duna-konferencia ügyét miért nem hozták szóba az ellenzéki képviselők, egyedül Apponyi volt az, aki erről megmondta a véleményét. Az a felfogás alakult ki, hogy az ellenzék — tekintettel az esztrák politikai tényezővel való tanácskozásokra — nem akar kellemtelenkedni Weisskirchner főpolgármesternek, aki tudvalevően egy követőjük azokkal, akikkel Andrássy politikai céljai elérése érdekében tárgyal.

A munkapárti körben tegnap este élénk diskurziót folytattak Andrássy közjogi fejtegetéseiről s az a vélemény alakult ki, hogy Andrássy a törvények nem helytálló értelmezésével nem tett szolgálatot a magyar ügynek. De Andrássy nem tud ellentállani a vágyának, hogy a fehérről behoznyítsa, hogy fekete. Beszélgettek a magyarság szerepéről a hadseregben is és hangoztatták, hogy a háború után föltétlenül el kell következni a 9-es-bizottság programja teljes megvalósításának. A magyarságnak — mondták — el kell foglalni a hadseregben az öt megillető helyet, ezáltal bevihetik a hadseregbe a magyar szellemet. Magyar ifjak előtt gyönyörű karrier áll, ha a hadseregben aktiváltatják magukat. A magyar társadalomnak kötelessége megtenni a kezdeményezést aziránt, hogy tért hódítsunk a hadseregben.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájoadás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tizenbét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely fő alatt Berlin, Lipse, Brüssel és Londonban, nemkülönbön Amerikában a leghírnevesebb fogspeciálitáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessék. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17. Telefon 10-11. szám.

EGYESULETI ÉLET.

*) Az Aradi Kereskedők Köre október 1-én, vasárnap délelőtt fél 11 órakor a városháza emeleti kistermében rendkívüli közgyűlést tart, a melyre a kör összes rendes, tiszteletbeli és pártoló tagjai meghívattak. Tárny: A kör székházára fölveendő törlesztéses kölcsön ügye. Kneffel Lajos elnök.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Kinevezés. A király Endes Gábor dr. dévai törvényszéki bírót a körösbökenyi járásbíróshoz a VII. fizetési osztályba sorozott járásbíróvá, Pálffy Béla dr. dévai törvényszéki jegyzőt pedig a dévai törvényszékhez albíróvá nevezte ki.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A Magyar teleptő és parcellázó bank részvénytársaság közli, hogy a Hadi állat-átvételi bizottság keretében részt vett abban az — minden haszon kizárásával megindított — akcióban, amely az erdélyi menekülők szarvasmarháinak átvétele és értékesítésére irányul. Nem tekintve ezt az akciót — melynek a bank teljes szervezetét önzetlenül rendelkezésére bocsátotta — a bank egyetlen egy darab szarvasmarhát sem vásárolt Erdélyből és épen minden félreértés kikerülése érdekében elhatározta, hogy ebből az állományból sem a bizottság útján, sem magánúton egyetlen darabot sem vásárol. Azok a híresztelések tehát, mintha a bank birtokai jószágállományát az erdélyi menekülők szarvasmarháiból egészítené ki, homlok-egyenest ellentétben állanak a valósággal.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:
Stauber József.

NYILTTÉR.

(Az ezen sorok alatt közzétettért nem vállalunk felelősséget.)

Franzeska Bertini.

Köszönetnyilvánítás.

Fogadják ezuton hálás köszönetünket azok, akik imádozt

Viktorunk

eleste miatt reánk szakadt fájdalomunkat részvénytárlkozataikkal enyhíteni törekedtek.

Mikolaka, 1916. szeptember 22.

5080 **Bugar Sebők és családja.**

Özv. Vasváry Jánosné szül. Horváth Katalin mint mélyen sujtott hitves a maga, illetve gyermekei Ferenc, Mariaka férj. Pfaffinger Józsefné, Gizella férj. Dobozy Ferencné, János, Ilonka férj. Gulyás Jánosné, Irénke és Józsi, ugy az alólítottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében is mélyen megtört szívvel szomorúan jelentik a felejtethetlen jó férj, édesapa, após, nagypapa, testvér, sógor, nagybácsi, rokon és jóbarát

Vasváry János

nyug. aesev. mozdonyvezető

f. é. szeptember hó 23-án reggel 1/6 órakor, életének 57-ik s boldog házasságának 24-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai f. hó 24-én d. u. 5 órakor fogtak a Gizella-utca 7. sz. saját házából, a róm. kath. egyház szertartásai szerint a helybeli fel-6 temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytnak lelki üdvéért f. évi szeptember hó 29-én d. e. 10 órakor fog a helybeli főtiszt. Minorita-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatatni.

Aldás és béke poraira!

Arad, 1916. évi szeptember hó 23-án.

Özv. Nyilas Béláné, özv. Kádás Jánosné, Vasváry Vendel, testvérel. Vasváry Vendelné, sózornője Vasváry Ferencné szül. Vékos Ilonka, Pfaffinger József, Dobozy Ferenc, Vasváry Jánosné szül. Molnár Etelka, Gulyás János, vejei illetve menyel. Vasváry Ilonka, Vasváry Feri, Vasváry Jani, Dobozy Pirika, Dobozy Hainalka, Dobozy Jarika, Dobozy Gizike, Gulyás Ferike, Gulyás Tiborka, Gulyás Ilonka, unokái és az összes rokonság. 15

Varga Imre első temetkezési intézete Arad. Andrássy-tér 13. Telefon nappal: 37. Ejjélt szolgálat: 738.

APOLLO SZINHÁZ.

Szeptember 24-én vasárnap:

Vége a komédiának

társadalmi dráma 4 felvonásban.

Főszereplő; **Tatjana Irrah**

A Nordisk Film Compagnie ujdonsága:

Grófné lesz a lányunk

vigjáték.

Erdélyből menekült állatok eladása

és elhelyezése!

A „Hadiállatátvételi bizottság” által erdélyi menekülöktől megvásárolt állatokat az alábbi egységárakon fogja az arad-vármegyei m. kir. gazdasági felügyelőség eladni. Az állatok legkisebb árai:

I. osztályu ökrökért	kilogrammonként	4.50 korona
II. " " "	"	4.00 "
III. " " "	"	3.50 "

I. osztályu teheneikért	kilogrammonként	4.— korona
II. " " "	"	3.50 "
III. " " "	"	3.— "

Növendék jószágért:

Tinó	3.—
Úszó	2.50

Bivalyokért fenti áraknál 1 koronával olcsóbban.

Az állatok esetleg tartásra vagy használatra is fognak az erre vállalkozó gazdáknál elhelyeztetni.

Erdeklődők közelebbi felvilágosítás végett forduljanak a m. kir. gazdasági felügyelőséghez (Vármegyeház, alispáni hivatal.)

HARCTÉREN KÜZDŐ SZERETETTEINKNEK küldjünk

MODIANO-CLUBSPECIALITÉ HÜVELYLYEL

készített **CIGARETTÁKAT**, hogy lássák, hogy nekik mindenből a **LEGDRÁGABBAT**, tehát a **LEGJOBBAT** is választjuk! (egy doboz 70 fillér.) — 1 könyvecske sodorni való papír (70 lap) ára 12 fillér.

Védjegy. 6818

MARTA Magyar Automobil Részvény Társaság ARAD.

MEGHÍVÓ

A „Marta Magyar Automobil Részvény Társaság Arad”

t. részvényesei **előző évi szeptember hó 30-án délelőtt 11 órakor** Aradon, Aradváros tanácstermében tartandó

VII. évi rendes közgyűlésére

ezenel meghívotnak

Tárgysorozat.

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A mérleg és nyereség megállapítása és határozathozatal a nyereség felhasználása tekintetében.
4. Határozathozatal az igazgatóság és felügyelő-bizottság felmentvényének megadása tárgyában.
5. Igazgatósági választások.
6. A felügyelő-bizottság megválasztása és díjazásának megállapítása.

Budapest, 1916. szeptember 20-án.

Az igazgatóság.

Minden részvény birtoka a közgyűlésen való részvételre és egy szavazatra jogosít, szavazati jogukkal csak azon részvényesek élhetnek, akik részvényeiket a le nem tört részvényekkel együtt, a gyár pénztáránál Aradon vagy a Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál (Budapest) legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt letétbe helyezik.

Mérlegszámla

Vagyon: Gyártelep: Ingatlanok K. 781.921.59. Gépek és felszerelések K. 1,097.735.22. Készpénzkészlet K. 20.054.12. Ertekpapírok és biztosítékok K. 426.167.50. Adósok K. 1,688.899.01. Leltári készletek K. 2,682.793.46. Összesen K. 6,647.070.90.

Teljesítés: Részvénytőke K. 2,400.000.—. Tartalékalap K. 25.000.—. Értékesítési tartalékalap K. 335.953.66. Hitelezők K. 8,581.729.38. Hátralékos osztalékok K. 4.170.—. Átmeneti tételek K. 112.877.86. Nyereség áthozat 1914-évről K. 19.805.08. Nyereség 1915. évben K. 167.534.92. Összesen K. 6,647.070.90.

Veszteség- és nyereségszámla.

Veszteség: Általános üzleti költségek K. 855.741.76. Leírások K. 185.953.66. Kamatok K. 41.827.22. Nyereségáthozat 1914. évről K. 19.805.08. Nyereség 1915. évben K. 167.534.92. Összesen K. 1,270.862.64.

Nyereség: Üzemszámla K. 1,251.057.56. Nyereségáthozat 1914. évről K. 19.805.08. Összesen K. 1,270.862.64.

Megvizsgálta és helyesnek találta,

Budapest, 1916. szeptember 20-án.

A felügyelőbizottság.